

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Besede, samo besede.

Tako bi najtočneje bilo označeno delo naših parlamentarcev v skupščini in izven nje, tako pa bi mogli označiti tudi vse druge slovesne napovedi v javnosti.

Kaj se je vse govorilo o varčevanju v naši državni upravi. Ni bilo stranke, ki ne bi poudarjala potrebo varčevanja in celo v vladnih deklaracijah je bilo citati o teh hvalevrednih namerah. In efekt? Ne eno ministrstvo se ni reduciralo, ne ena komisija se ni ukinila, pač pa se je povečalo število državnih podtajnikov, povečale se dnevnice poslancem, ki so člani skupščinskih odborov. Od vsega tako hrupno napovedanega varčevanja je ostala le prazna pena, katero pa se zato tem bolj potratno meče v javnost.

In koliko debate smo imeli o izgledih, ki jih obeta izenačenje davkov našim davkoplačevalcem. Čisto odveč je bila vsa ta debata, ker tudi prepotrebno izenačenje davkov je ostalo samo beseda in preteklo bo še mnogo, mnogo časa in še več tinte, predno bo ta beseda postala meso.

Poljedelski krediti, obrtna banka, volitve v oblastne samouprave, stanovanjska akcija, cela vrsta drugih obljub, celo že zakonjenih obljub, vse samo besede in niti ena ni še dejanje.

Da pa so vse te prazne obljube še bolj neznosne, se stalno govori o izredni delavnosti vladne večine, se govori o vseh ostalih neverjetnih vrlinah vlade — a vse skupaj ni drugo, kot prazne besede brez vsake vrednosti.

Nič boljša pa ni opozicija. S kakšnim zmagoznanjajom hrupom se je proklamiral boj proti korupciji. Po vsej državi se bo razvila najživahnjša akcija in z bojem se ne bo prenehalo preje, dokler ne bo ležala na tleh čisto pohojena in strta — korupcija. Pa vsa ta oznanila neustrašnega boja so imela silo ravno za neustrašnega boja so imela silo ravno za en shod in to — v Ljubljani, kjer proti korupciji ni treba niti govoriti. A drugače? Vse gre po stari poti, z edino izjemo, da je finančno ministrstvo brez zasluge opozicije zasedel poštenjak.

Pa boji v skupščini! Koliko hrupa zaradi konvencij z Italijo! Če pa prečitamo tudi vse govore opozicionalcev, ne izveste niti tega, kar so že poročali časopisi.

In v javnosti! Koliko besed se izreče na dan o slovenski kulturi. Krasno urejena in na umetninah prebogata Groharjeva razstava pa zaman vabi obiskovalce!

Kamor stopite, po vseh lokalih in po vseh javnih prostorih, polno besedi kritike, polno besedi obsodbe obstoječega stanja, polno besedi nezadovoljstva. Toda prav nikjer niti sledu akcije!

Vidimo rastočo brezposelnost in se ne ganemo. Vidimo rastočo moč nemške T. P. D. — in se ne ganemo. Vidimo, kako propada gospodarstvo vsled previsokega obdajanja — pa se ne ganemo. Vidimo napake na vsakem koraku — toda niti enkrat ne poskusimo niti kreniti na pot akcije.

Vse ostane le pri besedi, vse ostane fraza. Zato pa se širi vsepovsod apatija, ki je oče nazadovanja in mati propadanja.

Opetovano smo že na tem mestu opozarjali na potrebo akcije, opetovano smo že apelirali na stranke, da ne paradržajo samo z voditeljstvom naroda, temveč, da tudi prično izvajati dolžnosti voditeljev in da povedejo narod na pot dela, potem ko so samo dokazali svojo zmožnost za akcijo.

Iz besed moramo preiti h dejanjem, iz fraz k delu. In samo tista stranka, ki bo od storila, je upravičena do vodstva.

„Orjuna“ ne bo razpuščena.

Beograd, 3. julija. V političnem življenju včeraj ni bilo nič posebnega, ker so se poslanci že po večini razšli. Dr. Nikić se je sestal z Božo Maksimovićem in se z njim dolgo razgovarjal o delu vlade in o občinskih volitvah v krajih, kjer so zainteresirani radičevci.

Posebno živahnost kažejo bosenski radikali glede na občinske volitve, ki se imajo izvršiti v Bosni in Hercegovini. Zaradi teh volitev ima Boža Maksimović mnogo posla. Verjetno je, da bodo pri teh volitvah sodelovali tudi člani vlade. V Bosni bo posebno deloval dr. Srskić z Božo Maksimovićem.

Vlada še okleva, ali naj izvede svojo včerajšnjo odločitev o razpustu »Orjuna« v Sloveniji. Notranji minister je včeraj izjavil, da je opustil namen razpustiti »Orjuna« v Sloveniji. Pač pa bo vse ukrenil, da se izlede in kaznujejo krivci zadnjih krvavih dogodkov. Vlada bo pazila na to, da se taki izgrede ne bodo več dogajali. Maksimović je izjavil, da bo v teku današnjega dne preklicana odločitev o razpustu »Orjuna«. Samostojna demokratska stranka podčrtava to kot svoj poseben uspeh in ugotavlja, da je Maksimović v svoji prenapetosti in tem vprašanju doživel flasko.

Spor zaradi odgoditve skupščine.

Beograd, 3. julija. Sinoči od pol 9. do pol 10. je konfiriral Pavle Radić s predsednikom vlade Uzunovićem. Njun pogovor se je nanašal na delo zakonodajnega odbora in sploh na delo posameznih odborov. Ob tričetrti na 10. je g. Uzunović, ko je odhajal iz predsedništva vlade, dal novinarjem izjavo, ki se tiče zahtev posameznih parlamentarnih skupin, da se skliče skupščina. Predsednik skupščine mu je omenjal pisma, ki jih je dobil od Pribičevića, v katerih ta zahteva, da se glede na sedanje katastrofalne pogoje skliče skupščina. Tudi Uzunović sam je dobila taka pisma. Pravi pa, da je reden pojav, kadar se odgodi skupščina, da opozicija to spremlja z vsaj navideznim neodobravanjem. Sedaj je to še malo huje, ker opozicija izkorišča elementarne nezgode, kakor da bi bila v tem pogledu vlada kaj kriva. Uzunović poudarja, da je vlada sama smatrala kot svojo dolžnost, pustiti, da dela parlament kolikor časa mogoče dolgo. In res je skupščina tudi polnetri mesece delala in ta čas dovršila vse posle, ki so bili na dnevnem redu in so bili tehnično pripravljeni.

Kar se tiče elementarnih nesreč in ukrepov za pomoč ter kreditov za ta namen, je vlada vse storila in še stori, da to veliko zlo čim najbolj mogoče omili. Vlada bo tudi v bodoče storila vse, kar bo nujno ter predvsem dovolila potrebne kredite. Predsednik vlade je uverjen, da bo v narodni skupščini tudi opozicija odobrila kredite, ki se bodo sedaj porabili za te namene.

Beograd, 3. julija. Klub Ljube Jovanovića je poslal predsedništvu narodne skupščine pismo, v katerem zahteva takojšnje sklicanje narodne skupščine, da bo odobrila potrebne kredite za podporo krajem, ki so bili oškodovani po povodnjih.

SEJA GOSPODARSKO-FINANČNEGA ODBORA MINISTROV.

Beograd, 3. julija. Gospodarsko-finančni odbor ministrov se je včeraj bavil s potrebami ministrstva za promet. Govorili so o prodaji starega železniškega materiala in o nakupu novega. Nov material naj bi se nakupil v Nemčiji. Govorila je bilo dalje o raznih nabavah prometnega ministrstva na račun reparacij. Odebrila se je nabava 20 velikih novih lokomotiv. Pred koncem so razpravljali še o uvedbi električne razsvetljave v vseh vagonih in na vseh progah. Ta predmet je bil odkazan odboru za državne nabavke, ker bi se morali akumulatorji za razsvetljavo nabaviti v inozemstvu. Danes bo ministrski odbor razpravjal o prodaji tobaka, kar ga preostaja in o zakonu o likvidaciji agrarnih odnošajev v Dalmaciji.

KONFERENCA PUCLJA Z UZUNOVIĆEM.

Beograd, 3. julija. Včeraj sta se dolgo posvetovala predsednik vlade Uzunović in poljedelski minister Pucelj. Pucelj je predložil poročila iz raznih krajev o škodi ki jo je napravila povodenj in o obrambi zoper njo. Poudarjal je, da z vseh strani prosijo nujne pomoči in podpore. Ministra sta se v tem vprašanju sporazumela in bo Pucelj dogovorno s finančnim ministrom nakazal najnujnejšo podporo krajem, ki so najbolj prizadeti.

naroda. Če pa se do aktivnosti ne morejo povzpeti naše stranke, mora to storiti naša mladina in s svojim ognjem uničiti sedanje mrtvilo in zaključiti dobo, ki pozna samo besede — pa nobenega dejanja.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 3. julija. Včeraj je finančni odbor izglasoval pravilnik o uporabljanju avtomobilov v monopolski upravi. Nato je bilo sprejeto poročilo sekcije odbora za prošnje in pritožbe. Za tem se je začela razprava o delu finančnega odbora. Govorilo je več govornikov opozicije, ki so stavili več predlogov, o katerih se bo danes razpravljalo.

Odbor za zakon o neposrednih davkih je včeraj po dolgi debati sprejel čl. 12. s spremembami in dopolnitvami, ki se nanašajo na oprostitve od plačevanja zemljarine pri posameznih vrstah zemljišč.

MUSLIMANI ZA DEMOKRATE.

Beograd, 3. julija. Jugoslovenska muslimanska organizacija bo te dni s posebnim proglasom pozvala muslimansko prebivalstvo v Srbiji, Južni Srbiji in Črni gori, naj 5. avgusta pri občinskih volitvah glasuje za demokrate, ker sta demokratska in muslimanska stranka v vseh pogledih enakih nazorov.

DEMOKRATI NAPOVEDUJEJO VOLITVE.

Beograd, 3. julija. Neki ugleden član demokratske stranke je včeraj zatrjeval, da so volitve neizbežne in da že sama vlada dogovorno z notranjim ministrom Božo Maksimovićem pripravlja material za izvedbo volitev. Če bi se demokratska stranka le malo bolj potrudila, bi lahko sodelovala v sedanji vladi. Goto vo se bo na današnji seji kluba, kjer bodo navzoči tudi člani glavnega odbora, razpravljalo o tem važnem vprašanju.

Nemci bodo obnovili ruske železnice.

Berlin, 3. julija. V tukajšnjih industrijskih krogih trde, da se bo v bližnjih dneh izvedla velika industrijska transakcija med sovjetsko vlado in nemško industrijo. Sovjetska vlada namerava kupiti veliko tovarno lokomotiv in železniških vagonov, ki je znana pod imenom »Rheinental«. Vsi stroji in ves material te tovarne bi se prepeljal v Rusijo. Tudi nemški inženjerji in vse tehnično osebje bi šli v Rusijo. Kakor se trdi, znaša kupnina 60 milijonov zlatih rubljev.

BESEDILO RUSKO-TURŠKE POGODBE

Moskva, 3. julija. Službena agencija »Tas« objavlja službeni komunik, v katerem pravi: Ob izmenjavi ratifikacijskih listin o turško-ruski pogodbi, ki se je v četrtek izvršila v Parizu, sta zastopnik vlade v Parizu in zastopnik turške vlade podpisala zapisnik in v njem ugotovila sledeče: 1. Ob podpisu pogodbe, ki se je izvršil v Parizu, obe državi nista napram tretjim državam obvezani v ničemer, kar bi nasprotovalo tej pogodbi. 2. Pariška pogodba, ki je izdelana na osnovi turško-ruske pogodbe, podpisane še l. 1921. v Moskvi, ima tudi klavzulo o ohranitvi medsebojnega prijateljstva in o vzajemnem sodelovanju. Ta klavzula naj za naprej onemogoči, da bi se državi pogodnici obvezali napram tretjim državam, ker bi bilo s tem sodelovanje obeh držav ogroženo. Zastopniki obeh držav svečano izjavljajo, da si državi tudi v bodoče ne bosta napram tretjim državam v nobenem oziru vezali, če se prej med seboj ne sporazumeta.

VPRAŠANJE ODPRAVNE NEM-KSIM KNEZOM.

Berlin, 3. julija. V parlamentarnih krogih so mnenja, da je izključena možnost, da bi državni zbor sprejel zakonski predlog o odškodninah za posestva članov bivših dinastij. Socialisti so izjavili, da bodo glasovali proti temu zakonskemu predlogu. Seja bo trajala pozno v noč. Zdi se, da je usoda vlade že naprej zapečaten.

NEMŠKA VLADA ODNEHALA.

Berlin, 3. julija. Nevarnost, da pride do krize ali do razpusta parlamenta in do novih volitev, je bila včeraj v zadnjem momentu odstranjena s tem, da je vlada odnehala. Ta dogodek se smatra za zmago republikanske stranke. Ko je prišlo že do tretjega čitanja zakonske osnove o odškodnini bivšim vladarjem, je državni kancelar Marx nenadoma izjavil, da vlada umakne to zakonsko predlogo. Pri tem je kancelar rekel, da se morajo na željo predsednika republike umakniti vse stvari, ki bi utegnile povzročiti demisijo vlade in razpis novih volitev. Izrazil je pa je nado, da se bo do konca leta že morala najti kaka zakonska rešitev v vprašanju odškodnin. — Za tem je parlament s 333 glasovi proti 17 in ob 97 praznih glasovnicah sprejel zakonski predlog, po katerem se do konca leta sistirajo vsi procesi v vprašanju odškodnin bivšim knezom.

DR. BASARIČEK POSTANE PODTAJNIK V PROSVETNEM MINISTRSTVU.

Beograd, 3. julija. Kakor se doznava, sta se predsednik vlade Uzunović in poslanec Pavle Radić včeraj v predsedništvu vlade sporazumela v vprašanju državnega podtajnika v prosvetnem ministrstvu. Definitivno je odločeno, da zasede to mesto dr. Gjuro Basariček.

Solunski problem.

Bistveno, mogoče edino važno vprašanje, od katerega je odvisno razmerje naše države do Grške republike je ureditev solunskega pristanišča in kontrola nad železnico od naše meje do egejskega morja z ozirom na gospodarske interese Jugoslavije, ki tvori zaledje za solunsko luko.

Solun je zlasti za srednjo in južno Srbijo to, kar je bila v bivši avstroogrski monarhiji Reka za donavsko ozemlje propadle monarhije, ali pa, kar utegneta mogoče v bodočnosti postati Kotor in Skader do doline, ki jih danes od jadranskega morja še ločijo neprebite dinarske alpe. Solun je eminentno balkanska luka in jugoslovanski interesi na tem pristanišču in na železnici od Djevdjelije do Soluna so evidentni. Ta železnica je bila svoj čas gospodar last »Compagnie d'Exploitation des Chemins de fer Orientaux«, ki jo je ustanovil baron Hirsch in do balkanske vojne je bila proga pod kontrolo Avstrije in Nemčije; glavni delež je pri tem imel Wiener Bankverein. Po balkanski vojni se je začelo med interesenti glede nadzorstva razpravljanje, ki se pa še ni končalo, ko je izbruhnila svetovna vojna. Med vojno jo je prevzela v vojaško upravo antanta. Takrat so se za železnico finančno zainteresirali zlasti francoski kapitalisti in finančno vprašanje je proge najbrže še ne bo tako kmalu rešeno med Atenami, Dunajem in Parizom.

L. 1906, ko si je morala Srbija iskati novih tržišč vsled avstrijske carinske vojne, ji je Turčija prepustila del luke v Solunu in dovolila prost uvoz in izvoz. Po drugi balkanski vojni je Srbija sklenila z Grčijo pogodbo, ki ima ta dva člena:

»Njegovo Veličanstvo kralj Helenov se zavezuje, da bo njegova vlada dovolila vse potrebne olajšave in garancije za dobo petdesetih let za popolnoma prosto izvozno in uvozno trgovanje Srbije čez solunsko luko in po železnicah od Soluna do Skoplja in Bitolja. Ta prostost bo kar največja, upoštevajoč edino to, da bo v skladu s popolno in celotno udeležitvijo helenske suverenitete.

Sklenila se bo posebna konvencija med obema visokima pogodbenima strankama tekom leta dni glede podrobne regulacije in svrhu izvedbe tega člena.

Ta pogodba je močno ozlovoljila Avstrijo, ki je zahtevala zase enake privilegije kakor Srbija. Predno je bila pa konvencija ratificirana, je prišlo do svetovne vojne. Po tej vojni je Srbija zopet odločno zahtevala izhod na egejsko morje čez Solun, sedaj ne več kot prijateljsko uslugo, ampak kot pravico in pogoj zato, da prizna grško suvereniteto nad Solunom. Grška, ki je bila l. 1922 poražena v Mali Aziji in je stala sama proti italijanskim aspiracijam na grških otokih, je 1922 ratificirala predvojno solunsko konvencijo, s čemur pa naša država ni bila več zadovoljna. 10. maja 1923 je bila sklenjena zato nova solunska kon-

vencija: Jugoslaviji se je priznala prosta zona v luki v obsegu 94.000 kvadr. met. pod jugoslovansko administracijo, toda pod grškimi zakoni in policijo; blago, ki prihaja od meje v Solun je »tranzitno« in carine prosto. V protokolih so določbe glede potnikov in živine po železnici. Na meji se ekspresno blago ne sme zadrževati dalje kot 12, navadno tovarno pa ne več kot 16 ur. Ratifikacija se je izvršila 30. maja 1924 in zona je prišla dejansko pod našo kontrolo 5. marca 1925. Vendar to ne zadošča potrebam naše države, kajti od 94.000 kvadr. met. jih je okrog 40.000 pod vodo, za razkladanje in skladiščenje lesa ter tovorjenje živine ni dovolj prostora in železniški promet se na tesnem prostoru ne more redno in hitro obavljati. Kar je pa še posebej težavno, je to, da je okrog vse proste zone obzidana grška prosta zona, ki jo je atenska vlada prepustila v eksploatacijo privatni družbi, tako, da je lahko Jugoslavija vsak čas v konfliktu s tretjo stranko, s katero pogodbeno nima opravka. Pa tudi promet po solunski železnici je skrajno počasen in Grki, ki ob našem prometu neposredno ne služijo svojih dobičkov, delajo razne sitnosti. Ker naše pritožbe radi tega v Atenah niso zalegle, je beograjska vlada posegla po drastičnem sredstvu in javno odpovedala zavezniško pogodbo Grški s pripombo, da sicer želi njene obnovitve, toda kot pogoj zahteva ugodnejšo preureditev solunske zone in takojšnjo last nad železnico Djevdjelija — Solun: torej koridor do egejskega morja. Po Grški je na te zahteve šel vihar. Roparji in hinavski prijatelji, tako se je glasilo po grškem časopisju na račun Beograda. Toda Jugoslavija je odločno izjavila, da samo za to ceno garantira grško suvereniteto v grški Macedoniji in vzhodni Trakiji.

Po tej napetosti so se pogajanja obnovila septembra lanskega leta in se nadaljujejo glede tehnične strani vprašanja med eksperti. Nasvetujejo se glede uprave nad železnico tudi razne rešitve, naj omenimo solucijo, ki jo ima za najboljšo dober poznavalec tega vprašanja Hamilton Fish Armstrong: upravlja naj železnico grško-jugoslovanski komitet pod predsedstvom Francoza. Če se vprašanje glede lastništva železnice reši, potem tudi ureditev luke same ne bo težka.

Rešitev v zadovoljstvo obeh držav je nujno potrebna. Razumljivo je, da imajo pri teh pogajanjih svoje prste vsi mogoči agenti: Madžarska, Italija in Britanija. Mussolini obeta za grško prijateljstvo koncesije v Dodekanezu, Britanija na Cipru in grški odpor proti ureditvi Soluna v našem smislu izvira brez dvoma odtod. Ne najmanj radi tega, lahko rečemo, je Jugoslavija zopet navezala diplomatske stike s Turčijo in analogni vzroki so tudi sosedno Bolgarijo, ki enako zahteva svoj izhod in koridor na morje (Kavala, Dedeağaç) napotili, da je podpisala prijateljsko pogodbo s Turčijo.

Pričakovati pa je, da bo Grčija kot vendarle uvidela ogromne koristi, ki jih bo imela od morske poti Solun — Aleksandrija, če sklene zvezo z zaledjem, ki je edino v stanju, da to pot s svojimi produkti v največjem obsegu zalaga.

Solunski problem je na današnjem diplomatskem šahu eno najvažnejših in najdelikatnejših vprašanj.

Politične vesti.

Seja zakonodajnega odbora. Na zadnji seji se je razpravljalo o vladnem načrtu centralne uprave. Po tem načrtu naj se reducira število ministrstev na 14. Odpadla bi ministrstva: ministristvo za izenačenje zakonov, čegar agende bi prevzelo justično ministristvo, ministristvo za agrarno reformo bi bilo priključeno poljedelskemu, ministristvo za socialno politiko pa ministristvu za narodno zdravje. Vladni načrt centralne uprave predvideva dalje popolno centralizacijo uprave. Načrt je sploh precej pomanjkljiv, kakor so običajno vsi načrti, ki se ji dela bolj iz strankarskih kot pa iz stvarnih vidikov. Vladni načrt je utemeljeval mesto odstojnega ministra dr. Srbski minister za pravosodje. Kot prvi je govoril proti načrtu v imenu SLS posl. dr. Hohnjer, ki je odločno grajal načrt kot popolnoma nezadosten. Vladni načrt hoče uvesti največji centralizem in popolno nadvlado Beograda nad pokrajinami. Zato odklanja načrt z vsi odločnostjo. Za njim je govoril sam demokrat dr. Demetrovič, ki predlaga, da se mesto 14 ministrstev v interesu štednje ohrani le 10 ministrstev. Škoda, da ni bila SDS tudi tedaj, ko je bila na vladi tega mnenja, ker potem bi morda danes že imeli malo manj ministrstev. Vladni načrt je zagovarjal nato radikal dr. Kojić. Seja zakonodajnega odbora je bila zaključena šele popoldne.

Trebinjski muslimani vstopili v radikalno stranko. »Samouprava« poroča, da se je vršila v Trebinju seja okrajnega odbora Spahove muslimanske stranke. Na tej seji je bilo po štirih urah debati sklenjeno, da vsi člani izstopijo iz Spahove stranke in korporativno prestopijo v radikalno stranko. Radikalni mestni odbor je na svoji seji z dne 24. junija sklenil, da sprejme vse priključene muslimane v stranko, nakar se je vpisalo v radikalno stranko 1500 muslimanov. »Samouprava« navaja kot vzrok tega prestopa nezadovoljstvo nad Spahom, ker se je ta popolnoma približal Davidoviču. Mnenje muslimanov da je, da so raje radikali kot pa demokrati, če že mora njih lastna organizacija prenehati. — Če je ves ta prestop tudi v resnici tako lepo izpadel, kakor je v »Samoupravi« popisano, je seveda drugo vprašanje. Skoraj gotovo pa so bili merodajni čisto lokalni oziri, ker se je upalo, da se s pomočjo vladne stranke doseže to, česar opozicijska JMO ni mogla nuditi.

Člani skupščinskih odborov dobe posebno nagrado. Administrativni odbor skupščine je sklenil, da dobe člani skupščinskih odborov poleg običajnih poslanskih dnevnice še 60 dinarjev posebne nagrade za čas zborovanja odborov in če se seji udeležujejo. Na ta način se upa, da se bodo poslanci vendarle udeleževali sej odborov. Mislimo, da bi bilo mnogo bolj učinkovito sredstvo, če bi se sklenilo, da se odlegne poslanec poleg nagrad še poslanske dnevnice, če se ne udeležujejo odborovih sej. Ampak tako radikalna sredstva naši poslanci ne ljubijo.

O Nettunskih dogovorih. »Piccolo della Sera« od 28. j. m. je objavil uvodnik, podpisano od Marca Drusoviciha. Glavni smisel je refren nove pesmi, ki zveni iz vseh najnovejših člankov in ki je bil dovolj jasno izražen v članku rimske »Tribune«. Ker Slovenci ne najdejo razumevanja za svoje nacionalne aspiracije v Beogradu, se obračajo do Avstrije in do Nemcev sploh. Takrat jim bode v oči članek, ki je izšel v »Tagespost« in radi katerega je bil ta list v Trstu zaplenjen. Članek nosi datum iz Zagreba in po-

se glasi: »Nettunski dogovor«. Članek v »Piccolu« se jezi posebno na Zagrebško trgovsko zbornico, ki se je priključila zagrebškemu občinskemu svetu, in je sprejela dnevni red proti konvencijam. Jezi se radi tega, ker ista zbornica toži vedno o industrijski krizi in o zapuščenosti, kateri je prepuščena Dalmacija. Sedaj pa da je dvignila tak alarm proti italijanskim podjetjem, ki vendar dajejo nad 6000 domačinom zaslužka. Članek pravi dalje, da se italijanski tisk vede popolnoma disciplinirano in dostojno, in vendar se gotove točke dogovorov za Italijane grenke in pomenijo konec gotovih tradicij. Kako dobijo Jugoslovenci pravico ustnavljati slovanske šole v italijanski Reki, ki jih je v času suženstva vedno odklanjala, pravico izvrševati razne poklice in poslušati se svojega jezika pri nekaterih sodnih. Članek konča tudi tokrat z napadom proti Hermannu Wendlu, ki so mu Jugoslovani tostran meje napolnili glavo z bestialnostmi.

Pred razpustom nemškega parlamenta. Glede odpravnine nemškemu knezom kljub vsem naporom nemške vlade ni moglo priti do kompromisa. Nemški nacionalci odklanjajo vladni predlog kot preekstremen, sedaj pa je sklenil parlamentarni klub socialno demokratske stranke, da odklanja predlog, ker je premil. Komunisti pa so itak že iz principa proti vsakemu vladnemu predlogu. Ker pa je treba za sprejem zakona dvetretjinske večine, ker stoji vlada na stališču, da se z brezodškodninsko zaplombo premoženja bivših knezov spreminja ustava, nima vlada za svoj predlog potrebne večine. Socialni demokrati zahtevajo zato razpust parlamenta in nove volitve.

Odpor proti diktaturi Primo de Rivero v Španiji še vedno ni čisto zatrt. Poroča se, da so hoteli nezadovoljni elementi izkoristiti kraljevo odsotnost za udarec proti diktaturi Primo de Rivero. Na čelu nezadovoljnih je bil tudi grof Romanones, znani vodja liberalcev. Ko je bila zarota odkrita, se je njemu še posrečilo, da je pobegnil v Francijo. Kako obsežna je bila zarota, se vidi iz tega, da je bilo dosedaj aretiranih že 400 oficirjev.

Nemška pomoč za sanacijo franka. Predsednik Nemške državne banke dr. Schacht je ponudil Caillaux-u svojo pomoč pri stabilizaciji franka. Ta pomoč bi obstojala v glavnem v tem, da bi Nemška državna banka nadzorovala na nemških borzah spekulacijo s frankom. To nadziranje bi se vršilo 6 tednov ali najdalje dva meseca. Kot protiuslugo zahteva dr. Schacht olajšave francoske vlade pri okupaciji Porenja.

Kratke vesti.

Lloyd George je prejel od sovjetske vlade povabilo, da obišče Rusijo in se na licu mesta informira o stanju Rusije.

Diktatura za kruh namerava vpeljati francoska vlada vsled rastočih draginje kruha.

Ivan Justh, ki je oklofutal v Zenevi grofa Bethlena ne bo izročen madžarskim sodiščem.

Generalni komisar Smith, bivši komisar Zveze narodov v Budapešti, je ves svoj honorar v višini 30.000 dolarjev, poklonil madžarski vladi.

Francosko-ruska pogajanja so bila preirgana, ker ni bil niti v eni točki dosežen sporazum.

Španska kraljeva dvojica je dospela v London.

GROHARJEVA RAZSTAVA.

Škofjelčani in Selčani, ožji rojaki Groharjevi, bi najlepše počastili njegov spomin s skupnim obiskom Groharjeve spominske razstave, s čemur bi doprinesli svoj prispevek tudi za skromen nagrobni velikemu Sorčanu.

Vodstva v Groharjevi razstavi so v soboto, 3. julija ob 17., v nedeljo, 4. julija ob 11. uri in ob 17. uri in v ponedeljek, 5. julija ob 17. uri. — M. G.

Ivan Hribar:

Franju Šukljetu v spominsko knjigo.

No in ker že o tem govorim, naj povem, da je Šukljeta taktika vodila slovenski narod po stezah, ki so peljale v avstrijsko politično mečvirje, v katerem nam je grozila narodna smrt. Jaz sem to hitro in pravilno spoznal in sem se zato odločil za radikalen način političnega boja, ki je imel namen poglobljevali narodno zavest in budno vzdrževati narodno navdušenje. Bila je to revolucionarna taktika, katera je onemu, ki se je je oprijel, mogla biti celo nevarna.

Priznati moram, da sem nekaj časa v političnem svojem udejstvovanju opustil svoje »doktrinarstvo«. Bil sem namreč v ravno danih razmerah mnenja, da na ta način pri dvoru in s tem tudi pri cesarju samem zbudim zanimanje za naše narodne težnje in pravice. V tistem času je cesar Fran Josip po neki moji avdijenci, v kateri sem mu to priporočil, poslal nadvojvodo Josipa Ferdinanda na stalno bivanje v Ljubljano. Kmalu sem spoznal napako, ki sem jo s priporočilom tega koraka napravil. Temu nadvojvodi je bil namreč naš narod deveta skrb. Cesar in nadvojvoda sta smatrala, da je že samo njegovo bivanje v Ljubljani za slovenski narod taka milost, da mu večje izkazovati sploh treba ni. V resnici pa je to bivanje imelo samo dvoje posledic: prvo za možno nekega našega vse časti vrednega somoščana, ki je nadvojvodi na čast prirejal gostije; drugo za mene, ki sem spoznal, da je vsako upanje, da Slovenem pride pomoč od cesarja, prazno in sem zato krenil zopet k revolucionarni taktiki.

V duhu ga vidim — Šukljeta namreč — kako se tema mojima besedama zaničljivo

smehlja. Ne bo torej odveč, ako naglasim, da se revolucija ne dela samo z orožjem. Način revolucije je odvisen od okoliščin. Mnogokrat je v revolucionarnem boju živa in pisana beseda boljša priprava za rušenje obstoječega, ko oborožena sila. Sicer bo pa vsa komur na Slovenskem jasno, kdo bi bil, če bi bilo prišlo do uličnih bojev proti avstrijski državi moči, prej na barikadah, jaz ali »rojeni puntar« Šuklje?

Da bode »škodljivost« mojega političnega »doktrinarstva« jasnejša, moram tu pripomniti, da sem po svojem izrečenju od opisane avstrodinastične opijanjenja začel hoditi na Rusko. V »Slovanu« sem bil nekoč zapisal: »Avstrija bode slovanska, ali pa je več ne bo.« Ko sem izprevidel, da do prvega ne pride, začel sem verjeti v drugi del lastne prerokbe. In pripravljaj sem svoj narod na oni čas, katerega prihod sem slutil. Zato je bilo za mojega županovanja v Ljubljani toliko slovanskih priredb, na katere sem vabil ne samo avstrijske Slovane, čemur avstrijska uprava ni ugovarjala, dasi jih je pisano gledala, ampak tudi brate Srbe in Ruse, zaradi česar je kar besnela. Kako je Šuklje sodeloval v mojih izletih na Rusko, si lahko mislim; saj so jih celo drugi, ki so mi bili idejno bliže, smatrali za blaznost, češ, da po nepotrebnem nosim svojo kožo na trg. Bil so tudi ljudje, ki so se izpodtikali nad »neplođnim vseslovanstvom«, za katero sem deloval v svojem listu, ki je ravno v označbo svoje smeri dobil ime »Slovane«.

Dogodki so tudi v tem dali meni prav. Brez srbskega junaštva in »doktrinarstva« Nikole Pašića — kajti veliki ta državnik je vodil radikalno politiko, odkar je stopil v javno življenje in je ostal zvest tudi še v sedanjih visoki starosti — bi ne bilo naše sedanje države; brez ruskega »parnega valjarja, ki ga je spravila v akcijo gonilna sila vseslovau-

stva, propali bi bili mi in naši francoski zavezniki.

Jasno je, da meni tosmerno moje delovanje ni prineslo prijetnosti. V tem namreč, ko me je Avstrija vlačila po ječah in me kasneje poslala v večletno prognanstvo, v tem, ko moja glava ni bila ni trenutek varna pred avstrijskimi rablji, solnčil se je graščak s Kamna na najsvetlejših žarkih avstrijske vladne milosti.

Ako se Šuklje za opravičevanje svoje politike sklicuje na Jurčiča, to je blasfemija najhujše vrste. Iskrena prijateljstva sva si bila z Jurčičem; skoraj vsak dan sva se sestajala, odkar sva bila prijateljstvo sklenila; v moji družbi je iskal Jurčič — že na smrt bolan — zdravlja v Italiji. Njegove politične nazore sem poznal prav natančno, zato lahko rečem — in kdor je s pridom proučeval urejevanje »Slovenskega Naroda« mi bo moral pritrditi — da bi »Slovanova« doba bila Jurčiča našla ob moji in ne ob Šukljetuvi strani.

Moj odgovor narašča, a ne morem si kaj, da ne bi omenil še nekaj bistvenih stvari. Ena teh je, da se Šuklje — brez rečence srca — prav kakor sraka v znani bajki, rad diči s pavovim perjem. Iz njegove knjige bi se dalo nabrati več primerov za to. Zadoluje naj pa najmarkantnejši, ki je za spoznanje njegovega značaja tudi najznačilnejši. On, pobijalec naših zahtev po slovenskem vseučilišču, a celo pobijalec zahtev po razširjenju slovenskega učnega jezika na ljubljanski realki, reklamuje nič več in nič manj, ko za »prejtnje slovenske parlamentarce« — in s tem seveda posredno tudi zase, ki je bil, kakor se sam ponovno hvali, brezkonkurenčna dika dunajskega parlamenta — zaslugu, da so »še pod staro Avstrijo« dosegli od naučne uprave, da so bili nekateri nadarjeni Slovenci, absolventi avstrijskih visokih šol, poslani z državnimi štipendijami v inozemstvo,

da si na ondodnih univerzah dopolnijo svoje študije ter razširijo svoje duševno obzorje. O svetu pomagalka! Ker cel rep je ta naša sraka izpuliha pavu, ne da bi se menda zavedala, kako slabo se ji poda in kako neznanjsko smešna je z njim. Naši poslanci se za vprašanje slovenskega vseučilišča niso Bog vo kaj zmenili. Šuklje sam je svoje dni zahtevo pobijal z argumentom, da se slovenski vseučiliščnik nauči na Dunaju v enem letu več za življenje koristnega, ko bi se v Ljubljani celo leto. Kaj čuda, da je pobiral, mesto da bi se bil boril za slovensko vseučilišče, raje one vladne drobtinice, ki so se mu, kakor sam pravi, zdele mnogo važnejše, ko jezikovno vprašanje. On niti doumeti ni mogel, da je bila nam borba za jezikovno vprašanje, s katero je bila v tesni zvezi zahteva po slovenskem vseučilišču, poleg nacionalnega momenta, neizmerno važna ravno zaradi gospodarskega osamoslojenja našega naroda, med katerim so vse boljše službe in vse gospodarske postojanke imele v rokah tujci, ki zvečine našega jezika še znali niso.

Sedaj pa pride in si lasti zasluge za štipendije! Kaj je reklo tisto »nemajhno število štipendijalov, ki sedaj častno izpolnjujejo v Ljubljani proforske stolce«, ki je čitalo to gorostasno predrznost, ne vem; toliko pa vem, da mu lahko vsak izmed njih resnici na ljubo pove, po kateri poti je prišel do štipendije. O tem, kako so te štipendije nastale, govore zapisniki vseučiliškega odbora, ki se je bil na mojo inlektivno ustanovil pri ljubljanskem občinskem svetu, ker je ravno deželni odbor, kljub sklepu deželnega zbora o vseučilišču, držal križem roke. Da, šel je celo tako daleč, da trojice članov, ki jo je v smislu sklepa deželnega zbora imel poslati v vseučiliški odbor, sploh imenovati ni hotel. Kdo je stal vseučiliškemu odboru na čelu, kdo voden številna odposlanstva na Du-

Težavna situacija slovenske industrije.

O industriji Slovenije se čujejo že par let bolj melanholični glasovi. Ako je v tem pogledu na Hrvatskem še slabše in ako je tudi res, da izkazuje tam, kakor omenja predsednik zagrebske trg. zbornice, v zadnjem letu 90% vseh podjetniških bilanc zigubo, to za nas še dolgo in še posebej ni nikaka tolažba.

Bilance so pred mnogimi leti navadno bile slika prave resnice, danes pa so vse prej nego to. Posebno izza 1. 1914 so postale čimdalje bolj nališpane fasade, zbirke računskih fint, zamolčanih dejstev in predstiranih zaslug, valutarnih pretvar in goljufanih nadej; današnje bilance more pravilno čitati le oni, ki poznajo podjetja z njihovim osebjem vred iz lastne izkušnje od začetka do danes. Pa ako je v njih tudi dosti šminke in barvil (beseda bilanca je ženskega spola!), tvorijo one za nas, ako ne poznamo vsa podjetja od prav blizu, edino presojevalno podlago ter oficialno merilo, da si sploh moremo napraviti kakšno konkretno mnenje o njih. Da kontroliramo vsaj približno upravičenost omenjenih melanholičnih glasov, smo zbrali 26 v »Uradnem« in drugih listih obelodanih bilanc industrijskih podjetij najrazličnejših pridobitnih panog iz poslovnega leta 1915 ter jih primerjali z bilancami istih podjetij iz poslovnega leta 1924.

Rezultati te primerjave nam povedo, da je slovenska industrija morda sicer na boljšem nego hrvatska, povedo nam pa tudi, da bi bilo lahko boljše, kakor pa je. To se vidi že enostavno na vsotah izkazanih dobičkov in izgub. Medtem ko izkazuje iz primerjanih 26 podjetij v l. 1924 sedemnajst še skupnega dobička 7.297.500 Din, je v l. 1925 petnajst podjetij izkazalo skupno le 4.675.860 Din dobička, za 35% manj kakor pred enim letom. Nasprotno je s skupnimi vsotami izkazanih izgub. V l. 1924 je devet teh podjetij imelo skupne izgube 1.682.311 Din, l. 1925 pa izkazuje enajst podjetij izgubo 2.191.377 Din, za okoli 25% več nego prejšnje leto. Dejanska izguba je večja, ker jo je pokrite precejšen del s prenosom dobička iz prejšnjega leta, z odpisi rezerv in z zmanjšanimi odpisnimi odstotki pri premičninah, nepremičninah ter dubiozah. Razlogov za 60% no navzdolno diferenco je mnogo in oni so itak splošno znani, da jih nam ni treba posebej naštevati.

Čisti dobički tvorijo, v kolikor se dajo primerjati, na splošno le 5—8% kosmatega dobička; ta je l. 1924 pri 24 podjetjih znašal še 85.806.000 Din, l. 1925 pa samo 70.343.000 Din. V teh številkah se zrcali mnogo padajoča kupna moč širokih slojev občinstva, natrpanost trga, vplivi tujezemske konkurence in druge težave. Ker tudi zaloge niso narasle, temveč od 112.143.750 Din l. 1924 padle v l. 1925 na 98.320.090 Din, je sklepati, da so nekatera podjetja omejila produkcijo ter po razsortiranju zaloge skušala

vnovčiti vsaj to, kolikor se je pač dalo. Istotako so tudi skupne bilančne vsote padle z 302.688.700 (1924) na 290 milijonov 21.277 (1925). Kajpada, da pri takem stanju tudi ni bilo mogoče misliti na razširitev in investicije; skupna delniška glavnica teh 26 podjetij, ki je l. 1924 znašala 66.860.000 se je v l. 1925 dvignila le na 70.223.000 Din in še to povečanje se je zgodilo v glavnem z izvenslovenskim kapitalom, ki je organiziral in podprl neko podjetje, ki se je nahajalo prej na zelo ozki glavnični podlagi.

Skupne vsote premičnin in nepremičnin so l. 1925 manjše nego v l. 1924. Istotako je samoumevno, da se od 1924 do 1925 niso znatno pomnožile rezerve vseh vrst; l. 1924 so znašale 22.326.494 Din, l. 1925 pa 22.780.104 Din. Tudi razmerje med glavnico in rezervami ni zadovoljivo, kajti ako odštejemo rezerve združenih papirnic Večve, d. d. Woschnagg in Kranjska industrijska družba, razpolaga vseh ostalih 23 podjetij le s skupno rezervo 4.977.676 Din v l. 1924 in s skupno rezervo 4.797.206 Din v l. 1925, torej manj nego leto dni prej. Razmerje glavnice napram rezervam je glede vseh podjetij v l. 1925 torej 100 : 32, kar bi bilo dosti ugodno razmerje, razmerje glede 23 podjetij po izločitvi treh zgoraj imenovanih pa je v istem letu 100 : 13, kar je za dobo trajne odjemalske krize premalo ugodno. Pri 11 iz naših 26 podjetij so rezerve v l. 1925 uprav malenkostne ter znašajo skupno 302.954 Din proti skupni njih glavnici 19.612.000 Din, rezerve glede teh 11 podjetij torej ne dosega niti 20% njih skupne glavnice, pri čemer je podčrtati, da delujejo ta podjetja vsa že nekaj let, nekatera pa štejejo celo k starejšim.

Druga kočljiva postavka je ona o upnikih. Ta predstavlja v l. 1924 za vseh 26 podjetij skupni znesek 188.141.040 dinarjev, v l. 1925 pa 184.559.068 Din, torej dosti več nego podvojeno glavnico. Kako je to vsoto porazdeliti na glavne vrste upnikov, t. j. na denarne zavode in na blagovne upnike, tega nam bilance po navadi ne povedo; le 7 bilanc detajlira to postavko, toda iz njih je uvideti, da odpade glavni delež na terjatve denarnih zavodov, večinoma na terjatve naših štirih glavnih bank v Ljubljani, medtem ko je slutiti, v kolikor so nekatere bilance v tem oziru detajlirane, da obstoje skupne vsote dolžnikov, ki znašajo v l. 1924 106.699.055 Din, v l. 1925 pa 110 milijonov 978.887 Din, pretežno iz blagovnih dolžnikov in le pri nekaterih podjetjih tudi iz omenbe vrednih dobroimetij pri bankah. Iz naraščanja postavke dolžnikov sklepamo lahko, da se udomačuje že precej prodaja na obročna plačila, iz obilnih odpisov na dubiozah pa je sklepati na precejšnjo nesolidnost nekaterih velikih odjemalcev; zlasti v južnih krajih naše države je slovenska industrija utrpela v poslednjih letih občutne izgube;

k temu je pripomoglo seveda z dobrišnjim deležem tudi sodstvo južnih pokrajin.

O zadolženosti naše industrije govore razventega tudi njih izdatki za bančne obresti in provizije. Te znašajo pri 21. podjetjih, ki jih izkazujejo v posebni postavki (ostalih pet jih ima vračunane v režijo ali izkazuje razliko med upniki in dolžniki) v l. 1924 skupni znesek 14 milijonov 369.582 Din, v l. 1915 pa 17 milijonov 225.447 Din; respektivni skupni dobički znašajo v l. 1924 znesek 5 milijonov 371.826 Din, v l. 1925 pa 3 milijone 928.931 Din; l. 1924 so znašale obresti več kot dvakratni dobiček, leta 1925 pa že več kot štirikratni. Kakor drugod je torej tudi pri nas industrija povsem zavisna od bančnega, od finančnega kapitala in se iz te odvisnosti, ako se razpečevalne, produkčne in davčnopravne razmere korenito ne izboljšajo, ne bo tako lahko izmotala. Z odločilno vlogo bančnega kapitala v vodstvu naše industrije nam je računati kot s trajno prikaznijo, z njeno gospodarsko avtonomijo je konec. Le redke so pri nas v bilancah menične postavke; do male izjeme obstoje industrijski krediti pri nas, iz bančnih terjatev po tekočih računih, iz svot, ki so za dolga leta imobilizirani v podjetjih, ki jih zaradi težavnih razmer vračajo, v kolikor jih sploh morejo vračati, le polagoma. Na sprejemljivost širših slojev za efektni trg pa pri nas seveda za dogleđen čas sploh ni računati. Tem delikatnejša, težavnejša in za celotno gospodarsko stanje odgovornejša je zato seveda vloga vodilnih naših denarnih zavodov.

Končno naj kratki naši skici še dodamo, da prispeva naša industrija, kakor je relativno maloštevilna, z davčnimi datjavami v precejšnjo izmeri; 22 od naših podjetij izkazuje na davčnih izdatkih leta 1924 skupno vsoto 5.688.808 Din, v l. 1925 pa 8.080.463 Din; respektivni skupni dobički znašajo za l. 1924 znesek 6.589.865 Din, l. 1925 pa 3.987.969 Din; največjo krivdo na nesorazmernosti nosijo pač trošarine, takse ter po vojni uvedeni pribitki (linearni, invalidski, komorni). Kakor interesantno bi nadalje tudi bilo primerjati režijske in obratovne stroške, je to žalibože izključeno; kajti v tem oziru vlada v 26 (oz. 25) naših bilancah vzorna anarhija; medtem, ko podajajo nekatera podjetja specializirane režijske podatke, jih navajajo druga (in teh je večina) le v eni postavki, v katerih se nahajajo obratovni stroški, plače, odpisi itd.

Mislimo pa, da zadostuje teh par podanih števil, da v velikih obrisih pokažemo težavno situacijo, v katero je zabredla domača industrija, in to velikim delom gotovo ne po lastni krivdi. Ko bo proti zimi objavljeno večje število bilanc, se, upajmo, celotna slika izdatno izboljša.

Pismo iz Varšave.

Varšava, dne 28. junija 1926.

Vlada in razpoloženje med strankami. — Dvig poljskega zlatnika. — Davek od porok.

Kabinet ministra Bartha je prva poljska vlada, ki ni kapitulirala pred parlamentom, a parlament pred njo. Je prva vlada, ki nekaj hoče, ki izraža lastno nepogljivo voljo. Preobrat je povzročil to, kar je manjkalo na Poljskem toliko časa, ustvaril je močno centralno voljo. Vlada zahteva izpremembo konstitucije z dne 17. marca 1921. Prezident republike naj dobi pravico, razpuščati parlament in senat, ne da bi ju vprašal za njuno mnenje. Med parlamentarnimi počitnicami, naj prezident izvršuje zakonodajno vladno, njegove dekrete pa bi pozneje potrdil parlament na prvi seji.

Med strankami vlada različno razpoloženje. Narodne manjšine so odločno proti izpremembi sedanje konstitucije. Beloruski poslanec Jaremicz se je izrazil na konferenci z ministrskim predsednikom Barthom, da je dosedanja konstitucija narodnim manjšinam edina garancija, da se morejo ugodno razvijati na Poljskem. Istotako se je izrazil tudi ukrajinski klub. Levica zahteva takojšnjo razpustitev dosedanjega parlamenta in razpis novih volitev. S tem je prišla v nasprotje z vlado, ki hoče šele za pol leta nove volitve. Levica poudarja, da je revolucija dne 12. maja 1926. vrgla vladu in prezidenta, zato se mora nujno razpustiti tudi parlament, ki je ravno povzročil situacijo izpred 12. maja 1926.

Poljski zlatnik se je dvignil od dne 1. pa do 10. junija za 15%. Njegov dvig je povzročilo notranje pomirjenje in upanje na boljšo bodočnost. Tudi berlinska in gdanska borza sta prestali z umetnim znižanjem tečaja poljskega zlatnika, ko so zasedli vlado Pilsudskijski ljudje. Povečani eksport, zlasti premoga, v poslednjih tednih je Poljski prinesel novo zalogo tujih valut. Vlada s svoje strani natančno izvaja varnostne odredbe v budžetu. Tudi hoče izposlovati kredite za trgovino in industrijo in sicer na zelo dolge termine. Vsa ta dobra znamenja obetajo skorajšnjo popravilo poljskega gospodarstva in valute.

Dr. Božena Kokalj.

II. SEZNAM PRISPEVKOV ZA SPOMENIK † DR. ANTON MEDVEDA.

Ant. Kocjančič, Jurklošter, 10 Din; A. Trinka, Pameče, 10 Din; Josip Tratnik, Rajhenburg, 100 Din; Al. Čížek, Slovenjgradec, 100 Din; A. Lajšič, Sv. Martin pri Vurbergu, 25 Din; A. Šparl, Muta, 20 Din; Jan. Kozderec, Zetale, 20 Din; I. Kupčič, Maribor, 10 Din; župni urad Trbojnje, 10 Din; Fr. Treiber, Sv. Miklavž pri Slov. gradu, 10 Din; Karol Pribil, Maribor, 50 Din; Mat. Pirc, Maribor, 20 Din; Fr. Toplak, Pišce, 20 Din; Fr. Segula, Makole, 20 Din; Al. Ocvirk, Ljubljana, 10 Din; O. Skamlec, Sv. Andraž, 10 Din; Fr. Gasparin, Maribor, 20 Din; M. Šmid, Solčava, 13 Din; F. Lavrine, Slivnica, 10 Din; M. Učnik, Dolič, 5 Din; A. Essenko, Belevode, 100 Din; M. Škofje, Kapela, 100 Din; I. Jurko, Stari trg, 100 Din; Sr. Vrščič, Mozirje, 100 Din; A. Podvinski, Zavrče, 50 Din; I. Messner, Apače, 50 Din; I. Granola, Griže, 40 Din; Mat. Ljubša, Celje, 25 Din; Jak. Cimerman, Maribor, 75 Din; Jos. Mirt, Maribor, 20 Din; I. Sprachmann, Maribor, 10 Din; Fr. Letonja, Sv. Ana, 20 Din; M. Medved, Braslovce, 100 Din; dr. V. Močnik, Maribor, 40 Din; J. Glaser, Maribor, 25 Din; Al. Vrbnjak, Dobrna, 25 Din; I. Guze, Celje, 7,50 Din; P. Heričko, Maribor, 100 Din; M. Zemljčič, Sv. Tomaž, 25 Din; dr. Maks Kovačič, Maribor, 20 Din; Rud. Raktelj, Bizelsko, 10 Din; G. Zrnko, Hajdina, 25 Din; P. Kovačič, Rogaska Slatina, 25 Din; dr. A. Klemenčič, Maribor, 10 Din; dr. Pavel Strmšek, Maribor, 50 Din; A. Kocbek, Sv. Peter pri Radgoni, 50 Din; Karol Presker, Šmartno ob Paki, 50 Din; dr. Fr. Kartin, Maribor, 50 Din; J. Slavič, Kostrivnica, 25 Din; Fr. Spindler, Sv. Lovrenc na dr. p., 20 Din; I. Medvešek, Videm, 100 Din; dr. Jos. Leškovar, Maribor, 100 Din; ing. Jos. Zidanšek, Maribor, 50 Din; Alf. Vales, Maribor, 15 Din; Posojilnica Maribor, 1000 Din; I. Rotner, Škale, 100 Din; I. Hutter, Maribor, 100 Din; Fr. Majzel, Maribor, 100 Din; Trgovska banka, Maribor, 100 Din; Mat. Obrat, Maribor, 50 Din; Fr. Majer, Maribor, 50 Din; dr. Fr. Jankovič, Maribor, 50 Din; Prva hr. štedionica, Maribor, 50 Din; D. Roglič, Maribor, 50 Din; M. Čutič, Maribor, 50 Din; H. I. Turad, Maribor, 50 Din; I. Kravos, Maribor, 40 Din; dr. Mirko Černič, Maribor, 25 Din; I. Oblak, Sv. Lovenc na Poh., 30 Din; Fr. Dobešek, Kostrivnica, 20 Din; I. Pavec, Gor. Radgona, 15 Din; Fr. Rakun, Pišce, 15 Din; III. letnik bogoslovcev, Maribor, 14 Din.

Vsem p. n. darovalcem izreka za prispevke iskreno zahvalo

Odbor za spomenik dr. Ant. Medvedu.

Prosveta.

Premiera Wagnerjeve opere »Tannhäuser«. V nedeljo dne 4. julija se poje na našem odru znamenito Wagnerjevo delo: »Tannhäuser« in pevska tekma na wartburškem gradu. Opero je naštudiral ravnatelj g. Mirko Polič, zrežiral pa jo je višji operni režiser Zdenko Knittl. Posamezne vloge so v sledečih rokah: Elizabeta, nečakinja deželnega grofa poje ga. Žaludova, Venero ga. Čaletova, pastirčka pa ga. Ribičeva, Herman, deželni grof turinški je g. Betetto, vitezi in pevci pa sledeči gg.: Tannhäuser — Knittl, Wolfram — Holodkov, Walter — Kovač, Biterolf — Janko, Henrik — Mohorič in Reinmar — Zupan. Opera je scenično in kostumno popolnoma na novo opremljena ter se poje kot sklepna predstava letošnje operne sezone. Predprodaja vstopnic pri dnevnih blagajni in opernem gledališču.

OBIŠČITE GROHARJEVO RAZSTAVO!

naj, se razvidi tudi iz njegovih, samo gola dejstva ugotavljajočih, zapisnikov. Komu je končno mož postojak, naučni minister Hartel obljubil ustanoviti one štipendije, povedo tudi ti zapisniki; lahko pa dvornega svetnika Šukljeta pouče tudi štipendijati sami, od katerih vrhu tega zamore tudi izvedeti, begave štipendijate so jih ljudje navadno nazivali.

V državnem zboru samem so se bili res tudi oglasili poslanci Šušteršičevega kluba. A se je potem, ko je njihov načelnik od predsednika vseučiliškega odbora izvedel, v kaj se je minister Hartel zavezal. In glejte! Tudi uspeh tega nastopa ni izostal: Minister Hartel je moral na zahtevo nemških nacionalcev odstopiti.

Z resnico, kakor sem že v začetku svojega odgovora kratko ugotovil, dvorni svetnik Šuklje sploh ne živi v posebnem prijateljstvu. Nočem se poslužiti narodnega pregovora, ki sicer nekam zarobljeno, a vendar prav imenito označuje tak način pripovedovanja, kakor ga v njegovih spisih pogosto srečavamo. Tudi se ne bom spuščal v ovriganje vseh onih navodov, ki so z resnico v neposrednem nasprotju. Omejujem se zato samo na slučaj poskusa, da se mi izpodnese moja eksistencija. Glede tega slučaja si Šuklje z veliko manjšo opravičenostjo pere roke, ko si jih je pral Pilat takrat, ko je Odršenika — naj se mi ta prisodoba ne zameri — izročal rabljem. Fanatični moj protivnik morebiti niti opazil ni, da bo iz bodoče žice spletena sanjka predvsem njega samega prijela za Kljukaste prste. Ali res misli, da je ves svet tako nekritično zaručan, kakor bi ga on rad imel? Da bi bil grof Kiemannsegg, ki o tem, da je grof Harrach predsednik banke »Slavije« čisto gotovo še pojma imel ni, na Šukljetovo pripomnijo, da bi samo jaz zmed kandidato utegnil delati zgago in da se vlada, ako jej je do tega, da se mi zabrani politikovanje, lahko pomaga, kar samogibno pokazal s kazalcem pomenljivo v neko smer, je tako bosa, da se le čudim, kako je

— sicer s strastjo zaslepljeni, a vendar inteligentni — pisatelj tako nerodnost zapisati mogel. Saj vendar vsakdo takoj lahko ugane, da se je stvar prav gotovo odigrala drugače. Tako namreč, da je Šuklje grofa Kiemannsegga opozoril, da bi bila najenostavnejša intervencija zoper mene pri predsedniku banke »Slavije«, ki je grof Harrach in da je Kiemannsegg šele na to Šukljetovo pripomnijo, menda z nekako vprašujočo kretnjo, pokazal s kazalcem proti Freihungu, na kateri stoji Harrachovska palača.

Sicer nam ravno ta akcija kaže Šukljeta v vsi njegovi goloti, pri tem pa kot jako sprejemljivega učenca za avstrijske državne metode. Samo da je v tem avstrijske birokrate za doberšno konjsko dolžino prekašal. Oni so preganjali le nevsčne jim državne uradnike; Šuklje pa je za svojo osvelo hotel angaževati državno oblast proti ljudem, ki niso bili od države prav nič odvisni.

Da bode slika popolna, naj tu navedem, da je Šuklje angaževal proti meni najprej dr. Františka Ladislava Riegra. Pri vsem spoštovanju do tega slavnega politika pa je ravnanje banke »Slavije«, v katerem so sedeli možje in ne mevže, kakor je morebiti Šuklje mislil, njegovo posredovanje vpludno sicer, ali gladko odklonilo. Rieger je imel elabosti, kakor jih ima vsak človek. Čutil se je užaljenega in ko je o stvari poročal svojem prišepovalcu, obregnil se je ob banko »Slavijo«, češ, da na Češkem ne uživa nakakega ugleda in da jo sploh neugodno presoja. Šuklje je o tem sam pisal v »Slovencu«, v katerem je, z namenom škodovati jej, v strupenih člankih napadal banko »Slavijo«. Jaz se za te napade nisem zmenil. Banka »Slavija«, poznavajoč moje delo zanj, tudi ne. Imela sva prav. Kljub vsemu strupu, ki ga je izbruhal proti njej Šuklje, se je nemoteno razvijala dalje in je danes poleg »Živnostenske banke« najmočnejša gospodarska organizacija Češkoslovaške republike in ena izmed največjih svetovnih zavarovalnic. (Konec sledi.)

Dnevne vesti

ZAKAJ SE NE IZBOLJŠA NAŠA UPRAVA.

V beograjskem »Narodnem glasu« čitalo opozorilo na ministra za javna dela, Milorada Vujičića, da napravi red v aferi poslanca dr. Milana Stojkovića.

V tem opozorilu se pravi da je narodni poslanec za okraj krajinski dr. Milan Stojković prezidal svojo hišo v Dušanovi ulici v Negotinu. Naredil je novo streho prizidal verando in eno sobo in nato zaprosil pri gradbeni sekciji da mu izda potrdilo, da je sezidal novo hišo, ki se nahaja na regulacijski črti in v sredini mesta, da bi bil na podlagi tega oproščen davka.

Šef sekcije mu je zahtevo odklonil, ker ni bil niti predpogoj za tako potrdilo izpolnjen. Ko pa je bil šef na inspekciji, je porabil dr. Stojkovića njegovo odsotnost in dosegel od diurnista Rusa Vešenjskega, da mu je ta izdal zahtevano potrdilo.

Ta predlog je bil tudi od ministra Uzunovića, ki očitno o stvari ni bil informiran, podpisan. Stvar pa s tem še ni bila zaključena, ker nato je še prišel odlok, da se premešči šef sekcije iz Negotina v Kruševac, dočim je Rus ostal na svojem mestu.

Uradnik, ki je storil svojo dolžnost, je bil torej za kazen premeščen, uradnik pa, ki je zlorabil svoje uradno mesto, pa je ostal na svojem mestu. In pri takih razmerah naj se naša uprava izboljša!

Najbolj žalostno pa je to, da je vsega kriv narodni poslanec. Pa se potem kdo čudi, če ni v naši skupščini vse tako, kot bi moralo biti!

— **Obisk Groharjeve spominke razstave je nepovoljen.** Take informacije daje prideteljica Narodna galerija. Torej se razmere iz Groharjevih časov niso spremenile — morda prav zato, ker smrt pravično deli za sluge in pozabljenja za delo in za krivico. Na našem kulturnem praporu se piše Groharjeva veličina z najbolj blestečimi črkami; izkazuje se pa vsak dan, da so le črke važne, ne pa njihova vsebina. Duhovno delo velikih mož je narodova last in nikogar ne sme biti med Slovenci, ki ne bi smatral za svojo dolžnost, da tudi Groharjevo delo res spozna in pozna in smatra za svoj lastni del; vse drugo je fraza in komodno parasitstvo na mrtvih velikanih, na edinih narodovih reprezentantih, ki so izšli iz ljudstva in s svojo zapuščino kažejo na delo, trpljenje, upornost in duševno potenco, torej elemente, ki sestavljajo moči za narodovo življenje. Groharjevo delo in življenje je vzor narodnega boreca, k iprinaša narodu nekravne, pa vseeno herojske zmage. Zato si ga ogledje Slovenci, in se učite pri njem samozvesti, ker le vam manjka!

— **Vojaške štipendije za medicince in farmaceute.** Vojno ministrstvo razpisuje štipendije za medicince s I. rigorozom, ki se obvežejo, da bodo poslušali na univerzi vojno kirurgijo in vojno higijeno ter položili iz teh predmetov kolokvije, dalje so razpisane štipendije za 10 abiturientov, ki se hočejo posvetiti študiju farmacije. Reflektanti se morajo obvezati s reverzom, da vstopijo po končanih študijah v vojaško službo. Štipendije znašajo po 1200 Din mesečno.

— **Predčasen odpust vojakov.** Vojni minister je obljubil na zadnji seji finančnega odbora, da se vojaki, ki doslužijo letos svoj rok, odpuste že dva meseca pred doslužnim rokom. S tem se jim omogoči, da bodo pomagali pri žetvi in pri rešitvah akcijah v krajih, prizadetih po vremenskih katastrofah.

— **Uradni list št. 59.** z dne 30. junija objavlja med drugim odlok ministra za trgovino in industrijo, s katerim se podeljuje strokovni šoli za čevljarstvo in krojaško obrt v Salezijanskem zavodu na Rakovniku pri Ljubljani pravica javnosti.

— **Dijaki vojaški obvezanci onih letnikov,** ki jim je vojaška oblast dovolila odlog službovanja v kadru le do 25. leta starosti in ki jim omenjeni rok letos poteče ter radi nedovršenih študij še ne nameravajo nastopiti letos vojaške službe, naj nemudoma vložijo na pristojno vojaško oblast prošnjo, opremljeno z dokazili o nedovršenih študijah, za nadaljni odlog službovanja v kadru do 27. leta starosti, sicer bodo letos pozvani v vojaško službovanje. Povdarjamo, da vojaška oblast ne upošteva tozadevnih oprostilnih listin, izdanih od občin (magistrata), s katerimi so bili ti vojaški obvezanci obveščeni, da jim je vojaška oblast odgodila službovanje do 27. leta starosti. — Prizadeti.

— **Razpisano mesto.** Rektorat ljubljanske univerze razpisuje na tehnični fakulteti docentsko mesto za pravne predmete. Ti pravni predmeti so: zakoni in odredbe za geode, civilno pravo, stavbni zakoni, upravno pravo in narodno gospodarstvo. — Prijave naj se pošljejo najpozneje do dne 1. avgusta rektorju univerze. — Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 59, z dne 30. junija 1926.

— **Odlikovanje.** Z redom Sv. Save II. razreda je bil odlikovan pomočnik prometnega ministra inž. Boža Popović.

— **Z ljubljanske univerze.** Na tehnični fakulteti so v poletnem izpitnem terminu diplomirali za gradbene inženjerje gg. Anton Komel iz Trsta, Ivan Kotlušek iz Ljubljane, Črlomir Nagode iz Metlike in Ciril Pogacnik iz Kamnika.

— **Iz poštne službe.** Vladimir Koser, poštar v Mariboru je premeščen k pošti Novo mesto.

— **V imenik kazenskih zagovornikov** je vpisan dr. Bogdan Žužek, odvetniški kandidat v Ljubljani.

— **Konferenca Rdečega križa.** Te dni se je vršila v Oslu konferenca Rdečega križa. Konferenca je proučevala predvsem zdravstvene ukrepe za pomorske delavce in načrt, ki ga je izdelala v ta namen norveška družba Rdečega križa. Konferenca se je udeležilo veliko število delegatov iz najrazličnejših držav, zlasti obmorskih.

— **Nove vodne ceste na Poljskem.** V Varšavo je prispela delegacija strokovnjakov iz Društva narodov, da prouči načrte za zgradbo

novih vodnih cest na Poljskem. Projektiran je med drugim prekop, ki bo vezal Gdansk z Gorenjo Slezijo in reko Bug s Pripetom.

— **Koncert mariborske Glasbene Matice v Rogški Slatini.** Glasbena Matica iz Maribora nastopi po triletnem odmoru danes zvečer v Zdraviliškem domu. Program, ki ga bo izvajala na tem koncertu, je kakor nalašč izbran za moderno zdravilišče. Proizvajale se bodo slovenske, hrvatske, srbske, rusinske in ruske pesmi in kot privrhek še najvselejše del iz Haydnovih »Letnih časov«: Trgatev. — Predprodaja vstopnic v soboto v običajnem lokalu. Za koncert vlada med zdraviliško publiko največje zanimanje. Petje tega zbora je zlasti domačinom, ki so ga že prekrat imeli priliko poslušati, v najboljšem spominu. Programske točke koncerta kažejo tudi tokrat, da se bo nudil Rogški eliti izreden umetniški užitek. Vstopnice od sobote v predprodaji.

— **Telesna kazen v pruskih solah.** V prosvetnem odboru pruskega deželnega zbora so pretresali te dni vprašanje telesne kazni na ljudskih solah. Socialni demokrati so predlagali, da se telesna kazen preprovo. Predlog je propadel, vendar pa je stopila vlada v stik z vladami ostalih dežel, da izjavijo svoje mnenje o tem vprašanju.

— **Epidemija samomorov v Budimpešti.** V tork se je pripetilo v Budimpešti, kot se to dogaja že nekaj mesecev vsako nedeljo in praznik, zopet izredno mnogo slučajev samomora, oziroma poizkusov samomora. Nič manj kot 30 oseb si je hotelo končati življenje. Šest jih je umrlo. Motiv je v večini slučajev materielno pomanjkanje. Razen tega je prešla policija v zadnjem času 30 prijav o izginulih ljudeh. Tudi zblazni v Budimpešti izredno mnogo ljudi. V tork je bilo prepekljenih sedem oseb v blaznico. Štiri od teh so zblaznili na ulici.

— **Eksekucija z zaprekami.** Predvčerajšnjim so prišli v Lanišče pri Škofljici v spremstvu orožnikov eksekutorji z gonjaci, da zarubijo posestnika Josipu Jamniku in Skubicu radi neplačanega dohodninskega davka par glav živine. Jamniku so odgnali iz hleva molzno kravo in brejo telico. Skubicu pa takisto dvojce živinčet. Ko so gnali živino po cesti, jim je prišel nasproti v družbi svojega sina posestnik Skubice, ki je bil v trenutku rubežni z doma odsoten. Videča, da ženejo njegovi živinčeti proti Ljubljani, sta navajala na eksekutorje. Na pomoč so jim prišli tudi drugi kmetje in jelo je padati po eksekutorjih. Končno so vzpostavili orožniki red in mir in transport je nadaljeval pot proti Ljubljani. Medtem so se kmetje zopet zbrali. Peljali so se z vozom za gonjaci. Zvečer so jih dohiteli na Laveri ter jim odvzeli živino in jo gnali zopet domov. Včeraj zjutraj je odšla v Lanišče močna orožniška patrulja, ki je zarubljeno živino zopet zaplenila ter aretirala dva sina in dve hčeri Jamnika, sina Skubice in šest drugih oseb, ki so se udeležili napada na eksekutorje. Aretirance so utaknili v preiskovalni zapor ljubljanskega deželnega sodišča. Jamnik in Skubice sta bila že opetovano rubljena, kljub temu pa nista hotela plačati ter sta se znala doslej izogniti vsaki dejanski eksekuciji.

— **Zlatnike so našli v Zlatorog-terpentinovem milu:** Nežika Babšek, Rudnik št. 7, pri Ljubljani, Vinko Naroglav, Trbovlje-Loke 283, Urška Klemenčič, Oštre pri Kostanjevici Marija Kern v Kranju, Marija Kosi, Hajd št. 16, pošta Vel. Nedelja, Marija Mihelič, Sl. Javornik, Frančiška Merlak, Drežov grič 37 pri Vrhniki, Anton Kriger, učencec St. Jerneja, gosp. Srnčič, Jastrebarsko kod Karlova, Bara Žitkovič, Zagreb, Ilica 76, Marica Radiš, Bjelovar, gostinca Skuna, Stefanija Božidar, Zagreb Draškovičeva ul. 23, Angela Kočar, Stranje pri Kamniku.

— **Kruto dejanje izpridenih paglavcev.** 12-letna Ana Dornik v Trstu je čakala te dni pred šolo neko prijateljico. Medtem se ji je nenadoma približalo več 10—13-letnih frkovec, ki so ji začeli nagajati. Končno si je izmislil eden njih kruto šalo. Vzel je iz žepa vžigalico ter zažgal deklici lase, ki jih je imela spuščene na hrbet. Kakor bi trenil je imela deklica vso glavo v plamenih in kmalu se ji je užgala tudi obleka. Ko so izprideni paglavci videli, kaj so naredili, so jo odkurili ter izginili v vijugastih ulicah starega mesta. Deklica je begala kot blazna po cesti sem in tja ter klicala na pomoč. Prizor sta opazila dva poštna uslužbenca. Eden od njiju je slekel suknjič, ga ovil okrog deklice ter udušil na ta način ogenj. Nato sta jo naložila na poštni avto in odpeljala v bolnico. Deklica ima na vsem telesu strašne opekline, na nekaterih mestih je koža popolnoma zgornjena. Zdravniki dvomijo, da bi ostala pri življenju. Policija je ukrenila vse potrebno, da fante izsledi, toda doslej je bil njen trud zaman.

— **Potresi.** V Los Angelesu in Santi Barbari je bil te dni precej močan potres. V Santi Barbari je razdrta telefonska proga, enega otroka je ubila opeka, ki je padala s streh, neki voz cestne železnice je skočil s tira pri čemur je bilo več oseb poškodovanih. V Santi Agati di Esaro je porušil potres več poslopj. Ruševine so zasule več oseb, ki pa so zadobile k sreči lažje poškodbe. V Cosenzi so povzročili potresni sunki med prebivalstvom veliko paniko. Neka stara palača se je podrli. Tudi iz drugih krajev Kalabrije poročajo o večji ali manjši škodi, ki jo je povzročil potres.

— **Kuga in poplave v Mehiki.** V Mehiki je izbruhnila kuga, ki je zahtevala že nad 2000 žrtev. V več krajih grozi radi slabe letine lakota. Vsled poplav je 6000 rodbin brez strehe in brez živl.

— **Zlatnike v milu »Gazela«** so našli: (ime na v oklepaju označuje osebo, kjer je bilo milo kupljeno) Frančiška Merhar, Dolenja vas št. 1 pri Ribnici (Vinko Merhar, Dolenja vas pri Ribnici), Josefa Zidanič, Globoko št. 7 pri Brežicah (Ivan & Verstovšek, Globoko pri Brežicah), Ivana Rode, Stranje pri Kamniku (Jos. Klemenčič, Kamnik) Marija Spleti, Ples občina sv. Peter pod Sv. gorami), Ivana Cerkvenik, Žužemberk (Kmetijsko društvo za

dekanijo Žužemberk), Katarina Režek, Huje pri Kranju (Ivana Colnar-Kranj), Simončič, mehanik Ptuj (K. Vrečič Ptuj), Terezija Račić, Hrušica pri Jesenicah, Gorenjsko, Ana Mlakar Mokronog (Iv. Zihler, Mokronog), Andjela Gortan, Zagreb Ciglena (D. Amanović, Zagreb), Josip Stimač, Zupanja (Adolf Kohn Zupanja), Dorica Serfič, Zagreb Cvjetna c. br. 4 (Cavor i Habazin, Zagreb, Ilica), Marija Medjed, Cetinograd (Milič i Deanović, Cetinograd).

— **Somnambul ustrelil svojega brata.** Iz Rima poročajo o nenavadni tragediji. 21-letni Carlo Migliasso v San Damiano d' Asti pri Alessandriji, ki je znan po vsej vasi kot somnambul, je spal s svojim 15-letnim bratom Giuseppe-om v eni sobi. Te dni sta govorila, predno sta zaspala o roparski tolpi, ki ogroža okolico San Damiana. Kočno sta si voščila lahko noč in zaspala. Okoli polnoči je imel Carlo hude sanje. Sanjalo se mu je, da ga preganjajo razbojniki. V spanju je vstal ter zaklical prestrašen: »Kdo je?« Ker ni dobil odgovora, je vzel iz miznice svoje nočne omare samokres in ustrelil. Detonacija ga je zbudila. Ko se je zavedel, je opazil, da je stal z revolverjem v roki pri postelji svojega brata. Vprašal ga je, kaj se je zgodilo. Ker ni dobil odgovora, je vžgal luč ter opazil na svojo grozo, da je brata v spanju ustrelil.

— **40 težkih zločincev pobegnilo iz ječe.** Iz Bukarešte poročajo: V ječi Targi-Oena, kjer sede dosmrtni jetniki se je posrečilo jetnikom, da se s preskrbeli orožje, municijo, eksplozivne snovi in vojaške uniforme. Jetniki so napadli stražo ter metali v stražnico dinamitne patrone. Streljanje je trajalo nad eno uro. Par dezertirjev je bilo ranjenih, dva sta bila aretirana, ostali so pobegnili v gorovje.

— **Obsojeni falzifikatorji.** Včeraj je bil končan veliki falzifikatorski proces pred kr. sodbenim stolom v Zagrebu. Radi ponarejanja in razpečevanja tisočdinarških novčanic sta bila obsojena Mato Madunič in Mile Jurčević vsak na 10 let težke ječe. Od obtožbe radi ponarejanja kolkov sta bila oproščena. Kot soudeleženca prvoimenovanih sta bila obsojena Ljuba Hinič in Mile Javor vsak na dve leti težke ječe. Ostali obtoženci Ruža in Jožo Mesič in Marko Komandina so bili oproščeni vsake krivde.

— **Ljudozrci v Sibiriji.** Ameriški kapiten Rank, ki se je vrnil te dni s potovanjem ob obali Berinškega morja, pripoveduje o žalostnih razmerah na skrajnem vzhodu Sibirije. Tamkajšnji prebivalci so živel že od nekdaj od lova. Sedaj jim je odvzela sovjetska vlada, ker se boji vsaj, vse orožje. Vsled tega je postalo med prebivalstvom tako pomanjkanje živil, da umirajo ljudje od lakote, preostali pa se hranijo z njihovim mesom. Neredki so tudi slučaj, da pojedjo stariši svoje otroke.

— **Neboitičnik tvrdke Bata.** Tvrdka Bata sezida prihodnje leto v Brnu ogromno trgovsko hišo, ki bo imela 20 nadstropij, od teh dve pod zemljo. V neboitičniku bo nastanjen prodajalna, permanentna razstava čevljev, delavnice za popravila, skladišča in pisarne. Tekom 10 let namerava zgraditi tvrdka take trgovske hiše po vseh večjih mestih čehoslovaške republike.

— **Kabinet raritet na sodišču.** Lastnica nekega kabineta raritet v Vratislavi ni mogla plačati 675 mark. Zato je bila tožena. Te dni se je pozval pri njej eksekutor, ki ji je zarubil sledeče predmete: Telika s šestimi nogami, opico s tremi nogami, par abnormnih ptic, praseca s petimi nogami in srno, ki ima takisto pet nog. Vsi ti nestvori so bili prepeljani na sodišče, ki se je postavilo na stališče, da ne gre za predmete, ki jih eksekutorja neobhodno rabi za izvrševanje svojega poklica, temveč za navadno blago. Eksekutorja je vložila rekurz.

— **D'Annunzio in njegovih 12 beračev.** D'Annunzio, ki dela sedaj v svoji vili ob Gardskem jezeru, ne sprejema nobenih obiskov razven vsako soboto 12 beračev, katere pogošča z jedili, ki jih pripravljata sam. Neki ameriški milijonar je odkupil nekemu beraču njegove cape ter se vtihotapil z 11 berači v D'Annunzijsvo stanovanje. D'Annunzio mu je prišel na sled ter ukrenil vse potrebno, da se stvar ne ponovi.

— **Jetniške celice za milijonarje.** Mesto Belford v državi New York, kjer živi mnogo milijonarjev, je sklenilo, da sezida posebne zaporne lokale za te ljudi, katerih življenjski standard jim ne dovoljuje, da bi živeli skupaj z navadnimi zločinci. Neki newyorški list izraža sumnjo, da so zbrali gradbeni kapital 100.000 dolarjev večinom belforski milijonarji.

— **Opieji ljudje ob reki Kongo.** Neka ekspedicijska, ki se je vrnila iz belgijskega Kongo-ozemlja, poroča, da je naletela na ljudi, ki so podobni bolj opicam kot ljudem. Bitja imajo skoraj do tal segajoče roke, nizko čelo in izredno širok nos. Njihovo telo je poraščeno s svetlo dlako.

— **Umor iz pohotnosti.** Iz Neu-Sackfische poročajo o strašnem umoru iz pohotnosti. V tork zvečer so našli mrtva v podstrežju njihovega stanovanja nekega 17letnega mladeniča in njegovo 13 letno sestro. Morilec je prerezal deklici nos, dečku pa razbil črepinjo. Umor je moral biti izvršen med 2. in 3. uro. Oče otrok, neki strojevodja je bil ob tem času v službi, mati pa se je peljala v Glatz, od koder se je vrnila šele drugi večer. Mati je našla v hlevu kozo zaklano, zato je preiskala vso hišo, pri čemur je prišla na sled umoru svojih otrok.

— **Odsekano žensko nogo** so našli te dni visečo na ogradiju nekega mostu na Dunaju. Zdravniki so ugotovili, da je ženska v trenutku, ko ji je bila odrezana noga, še živele. Kot kažejo vsa znamenja, gre za umor iz pohotnosti.

— **Continental pisalni stroji** so najboljši in se dobe v samoprodaji Ivana Legat, Maribor, Vetrinjska ulica 80, telefon 434. (Paviljon E 24, 26.)

— **Rogaška Slatina,** najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter, izven glavne sezone izredno nizke cene. Zahtevajte prospekte!

— **Jeklene valjane zastore** ter vsa ključavničarska dela izvršuje ter se priporoča za cenj. naročila — ključavničarstvo Avgust Martinčič, Ljubljana, Rimska cesta 14. (Glej današnji oglas.)

— **Razpis.** Mestna občina ljubljanska razpisuje oddajo betonskega kanala za električne kable v Dalmatinovi, Tavčarjevi in Cigalevi ulici v skupni dolžini 520 metrov. Poudbe je treba oddati do 11. ure v tork, dne 6. julija 1926 v mestnem gradbenem uradu, kjer se dobe med uradnimi urami vsi potrebni pripomočki.

Ljubljana.

— **Prvi sokolski vlak skozi Ljubljano.** Včeraj ob 8.40 je pasiral Ljubljano poseben sokolski vlak, ki je vozil iz Ogulina v Prago. Z vlakom je potovalo 630 Sokolov in Sokolic iz Dalmacije, Like, Hrvatskega Primorja in Dolenjske.

— **Poizkušeni roparski napad sredi mesta** pri belem dnevu. Včeraj zjutraj ob 9. dopoldne so prišli v Komacevo menjalnico v Kolodvorski ulici trije frkavci v starosti 13 do 16 let. Eden od njih je položil na mizo neko knjižico ter vprašal g. Komacevo, ki je bila sama v lokalu, če ima menjati neke tuje valute. Med tem, ko se je Komaceva sklenila, jo je udaril fant s pendrekom po glavi. Udarci je bil sicer močan, vendar se pa Komaceva ni onesvestila, zato je pričela na vse grlo klicati na pomoč, vsled česar so tistje pobegnili. Enega od njih je zadržal v veži restavratel Miklič Kmalu nato so bili vsi trije napadalec pod ključem. Nadebudni dečki so: Ivan Metelko, dijak, Vidovdanska cesta 8, Josip Lebes, dijak, Prisojna ulica 3 in Ivan Kolonič, brezposelni mehanik, Vojvode Mišića vojašnica. Aretiranci so priznali, da so hoteli izropati blagajno ter jo s plenom odkuriti v inozemstvo.

— **Zopet deložacija.** Iz hiše št. 144 (lastnik Smole) v Zeleni jami je bila včeraj deložirana 11-članska rodbina uslužbenca drž. železnice Martina Toplaka. Rodbina je stanovala v stanovanju neopretirano mirno celih 16 let. Sedaj prebiva na travniku pod šotorom.

— **Zanimanje za match Ljubljana : Julij-ska Krajina.** Za ta match, ki se vrši v nedeljo, dne 4. j. m., vlada v vseh sportnih centrih naše države izredno veliko zanimanje. Tekmovanju bo poleg predsednika Saveza g. Ugrinčiča prisostvovalo tudi večje število zagrebških sportnikov. Italijansko reprezentanco pa bo spremljalo večje število športarjev iz Trsta, Gorice, Vidma, Pule, Reke in Zadra.

— **Danes v soboto** se vrši redni kurz iz alkoholnega vprašanja v »Akademskem kolegiju« (Kodovorska ulica). Udeležba obvezna za vse člane T. M., ki so v Ljubljani.

Maribor.

— **Trgovski gremij v Mariboru** objavlja na neko pritožbo trgovskih krogov, tikajočo se carinjenja poštnih paketov: Da zmanjšamo kolikor mogoče število predlogov za ponovno carinjenje, priporočamo posebno p. t. trgovcem in obrtnikom, ki gotovo že poznajo svoje blago tudi po našem carinskem pritožbeniku, da opozorijo odpošiljatelje poštnih paketov na sledeče: Carinska napoved (declaration en douane), katero mora vsak odpošiljatelj sam izpolniti in priložiti zadevni spremnici, se mora v vseh predstavljenih stolpcih točno in vestno sestaviti in sicer glede natančne oznabe blaga, kakor tudi glede zavojne tvare (zaboj, karton, vreča itd.) in navesti pri vsaki točki natančno težo. V opombi carinske napovedi naj zapiše odpošiljatelj število in postavko našega carinskega pritožbenika, kar mu lahko prejemnik že pri naročilu blaga naznači. Na ta način bo dana carniku (posebno začetniku) pravilna smer pri pregledu in rinjenju blaga, zato bo pogrešno carinjenje v takih slučajih gotovo izostalo. Če pa je očitno računski napaka v carinski pobotnici, tedaj se blago ne predlaga v ponovno carinjenje temveč se vloži na glavno carinarnico takse prosta prošnja za povračilo preveč plačane carine. Prošnji se priloži zadevna carinska pobotnica.

— **Maturanti mariborskega učiteljskega letnika 1880—1881** praznujejo 3. in 4. julija 45-letnico mature.

— **Dirigent Narodnega gledališča v Mariboru** g. Herzog Lojze odide v Varaždin in nastopi s pričetkom nove sezone dirigentsko mesto na tamošnjem gledališču. Pri zadnji predstavi mu je poklonilo občinstvo v slovo in znak priznanja lep laboror venec in mnogo cvetice.

— **Velikanski požar v Apačah pri Ptuj.** Na Vidovdan okoli poldneva je izbruhnil pri posesniku Mahorku v Apačah pri Ptuj na doslej še nepojasnjen način požar, ki se je razširil s silno nagljo. V kratkem času je bilo v plamenih 70 posestev. Kljub napornemu delu ptujskih, mariborskih in štirih okoliških ognjegašnih društev je danes od 70 posestnikov 30 popolnoma uničenih, brez strehe in brez vsega. 69 poslopj je popolnoma pogorelo. Bila so le delno zavarovana. Pričakuje se nujna državna pomoč.

— **Zopet motorna nesreča.** Na Vidovdan sta trčila s svojimi vozili blizu Kamnice pri Mariboru neki zagrebški avtomobilist in motociklist Rih. Zmak iz Marenberga. Avtomobilu se ni pripetilo nič, dočim je motor do cela razdelan, voznik pa težko poškodovan na nogah. Prepeljan je bil v sanatorij v Mariboru. Nesreča se je zgodila na nekem ovinku, ko voznika drug zloga nista videla.

— **Bodite previdni pri nakupu koles** pod roko. Nekemu mariborskemu pol. organu je bilo pred nekaj časa ukradeno kolo vredno 8000 kron. Poizvedbe niso imele uspeha. V sredo pa je zagledal ukradeni na trgu nekega kmetskega fanta s kolesom, ki ga je spoznal takoj za svojega. Na vprašanje, od kod je ima, je izjavil, da ga je kupil za 500 Din pod roko od svojega sosedu Sodarja pri Sv. Juriju ob Pesnici. Kolo so mu seveda odvzeli, če ga je res kupil, izgubi kupnino.

VI. Ljubljanski velesejem.

SITUACIJSKO POROČILO.

Obisk večerajšnjega dneva, kljub dežju, ki je bil dopoldne in deloma na večer, ni zaostajal za povprečnim obiskom. Denarno vreme ni mnogo škodovalo za ključkom kupčij. Splošno se ceni po nakupu dnevnih izkaznic, da je večeraj velesejem obiskalo 5000 do 6000 oseb.

Kolikor se je moglo ugotoviti, dela še največje kupčije lesna stroka, zlasti pohištvo. Prav lepe uspehe je dosegla tvrdka Kobal. Razen drugih so eden glavnih vzrokov še posebno znižane cene. Prav velik promet beleži kupčija z avtomobili, poljedelskimi stroji itd.

Znatno zanimanje sta dosegli od inozemskih tvrdk firma Škoda, ki ima v čezslovaškem paviljonu tehnično dovršene dinamo stroje ter tvrdka Gellert s svojimi hladilnimi aparati francoskega izuma. Prav uspešno se tvrdka uvaja s svojo produkcijo sladoleda, ki komaj zadošča potrebam nad vse številnih sladkosnedev. Tvrdke s čevlji so tudi prav zadovoljne s svojimi uspehi (Kozina, Pollak itd.), enako papirna branža, stroji za obdelavo lesa, kolesa in tekstilno blago.

Od kupcev jih je bilo visoko število iz južnih krajev, tuji so prišli tudi iz Riva (francoske in italijanske) iz Avstrije, Nemčije (Bavarske, Berlina itd.) Madžarske, Italije.

Kakor prve dni, tako je obiskalo tudi le dni mnogo Slovencev iz zasedenih krajev, Trsta, Gorice, velesajem.

Velesajem je tudi obiskal gost iz Kine Čang-tsong-hong s tremi tovariši.

Bolgarski gostje so se zelo zanimali za poljedelske stroje.

Gostje in domači posetniki posebno občudujejo krasne vrtnarske nasade vrtnic na velesajmu. Tvrdka Ferant beleži mnogo uspeha. Velesajmska kontrola je zelo stroga, tako je n. pr. velesajmska uprava do sedaj zaplenila nad 500 neupravičenih legitimacij.

Prav izvrstne »kšefce« imajo prodajalci žog, balončkov in drobnarij, kupujejo jih tudi odrasli ljudje, enako prodajo mnogo tudi zlatarji, zlasti manjših dragocenosti. Večji uspeh je tudi dosegla razstava »Slovenska žena«, kakor tudi higijenska razstava.

Uspeh velesajma dokazuje, da trud velesajmske uprave, na čelu ji agilni gg. predsednik Bonač, ravnatelj Dular in tajnik Zois, ni bil zaman in se bo povrnil slovenski produkciji v korist.

JUGOSLOVENSKE LLOYD O LJUBLJANSKEM VELESEJMU.

Jugoslovenski Lloyd, glasilo gospodarskih krogov v Zagrebu, prinaša v svoji 144. številki od 1. julija 4. l. sledeče poročilo o VI. ljubljanskem velesajmu:

»Ta ljubljanski sejem je pokazal vsekakor napredek proti onemu lanskega leta. Posebno je opaziti pestrost in bogastvo izloženih predmetov, ki so po svoji vrednosti in številu daleko nadkrilili predmetne, razstavljene na V. ljubljanskem velesajmu. Tako je tudi inozemstvo bolj zastopano, nego prej, opazili smo Ameriko, Anglijo, Bolgarijo, Čehoslovaško, Italijo, Nemčijo, Avstrijo in Madžarsko, posebno častno mesto zavzema Francija.

Razstavni prostor ljubljanskega velesajma je sicer po obsegu ravno tako velik, kot oni v Zagrebu, nima pa tako velikih paviljonov, zato pa je vsa prireditelja bolj intenzivna, polnejša in iskrenjša. Interesantno je, da je Poljska zastopana s 26 tvrdkami, ki so razstavile poljedelske stroje, likerje, tekstilne izdelke, elektromotorje, galoše in nafto.

Francija je zastopana direktno po 7 tvrdkah ter po 10 zastopstvih. Razstavila je fotografske aparate, ženske konfekcije, galanterijsko blago, farmacevtske preparate in automobile. Avstrijo zastopa 20 tvrdk, Nemčijo pa 15. Dva mala prostora so zavzeli mali obrtniki iz Makedonije, nekoliko pa jih je tudi iz Bosne.

Naravno je, da je na sejmu pretežno zastopana slovenska industrija, ki izkazuje v mizarski in tekstilni stroki ogromen napredek. Lesna industrija je v Sloveniji tradicionalna, v rezbarstvu so vzgojene cele generacije, kajti pomisliti je treba, da je slovenski narod že od pamitveka mnogo cenil verski kult in je zato izdeloval mnogo lesenih kipov in rezbarij. Še danes živi v Ljubljani rezbar Götzl, katerega predniki so izrezavali ikone in rezbarske izdelke že od dobe baroka sem.

Specijalno se mizarska industrija koncentrirala v Ljubljani sami, pa tudi v Mariboru in Celju ter drugje. V Ljubljani pa delajo tudi mnogi nadarjeni in znani slovenski arhitekti ter umetniki kakor n. pr. Vurnik, Grebenc, Kregar, Gojmir Kos, Subic, Smidinger in drugi. Tvrdka »Probud« je izdelala posebno slovensko sobico za internacionalno dekorativno razstavo v Parizu in dobila za to tudi odlikovanje. Tako so tudi na tem sejmu za vsakega obiskovalca zelo važni in zanimivi izdelki lesne industrije. Iz istega vzroka, kot smo ga navedli pri rezbarski industriji se je razvilo tudi vlivanje zvonov. Izpostavljeni položaj Slovenije pa je dovedel še do razvoja puškarske obrti.

Sejem je izpopolnjen še s kulturno-historično razstavo, ki jo je v krasnem in velikem paviljonu priredila »Slovenska žena«. Pričenši od žene-sportkinje pa do oblikovne umetnice, se niza tu en dokument na drugega, vse pa je prepleteno z neštevilnimi mizanskimi narodnega veziva, mode in pohištva. Veliko pozornost vseh obiskovalcev vzbuja ureditev vaše sobe in kuhinje, kateri je vis a vis kot kontrast razstavljena razkošna mestna spalnica, patentna kuhinja in podobno. Druga sestavina tega velesajma je higijenska razstava in razstava radio-aparatur. Posebna pozornost pa je bila posvečena razstavljalcem malih obratov. Eden najzanimivejših delov sejma pa je to leto prvič prirejena razstava tehnične srednje šole v Ljubljani in puškarske šole v Kranju.

Nelepo vreme in strahovit dež, ki je bil celo do jutra otvoritve sejma, ni niti malo vplival na prireditelje in široko publiko, da bi klonila ali da bi prišla ob voljo. Kljub oblačnemu in neugodnemu vremenu je prišla na otvoritev vsa inteligenca in gospodarski krogi Ljubljane brez razlike strank. In ko čitamo in slišimo govoriti te Slovence, da so se odločili dvigniti svojo zemljo na prvo in vodilno mesto v industriji naše države, nimamo vzroka, da bi o tem dvomili in da jim ne bi iskreno želeli uspeha. V resnici je industrija temelj napredka, ohranitve in procvita Slovenije. Oni tam se ne čemerijo pred črno pošastjo brezposelnosti, da si našteli že do 50.000 delavcev brez dela. Vzpostavljajo ravnotežje, uspeh bilance vse pokrajine, se more dvigniti samo še z večjim razvojem industrije Slovenije, o kateri se ve, da je industrijska, ne pa poljedelska dežela. Uprava velesajma je s svojim upravnim odborom in predsednikom velesajma Franom Bonačem, ravnateljem Milanom Dularjem in tajnikom Evgenom Zoisom storila vse, da krči Sloveniji pot v tem smislu. To leto je bila za velesajem pripravljena velika reklama v inozemstvu, po vsej državi je bilo razposlanih preko 15.000 velikih plakatov in 10.000 manjših za vagone, tramvaje in izložbe. Ilustrirani prospekti in pozivi k sodelovanju so bili odposlani v 40.000 izvodih.

Lanskoletni velesajem je obiskalo 100.000 ljudi, od katerih je bilo 40.000 domačinov ter 60.000 tujcev.

Razstavljalci.

»PEKO«, TVORNIČA ČEVLEJEV PETER KOZINA & KO.

Firma »Peko« je stara industrija čevljev, ki je popolnoma v domačih rokah.

Tvrdko je ustanovil leta 1903 lastnik Peter Kozina, utemeljitelj tega sedaj tako veleposrečnega in že davno upeljane podjetja. Kompleks tvornice v Tržiču s svojimi trgovinami v vseh glavnih mestih države pred-

stavlja danes največjo industrijo čevljev v državi. Njena znamka »Peko« se je uveljavila pred vojno v vseh delih nekdanje Avstro-Ogrske.

Tvrdka je v Tržiču osnovala še specialno tovarno za otroške čevlje, tako, da je njena produkcija v tem oziru popolna.

Tvrdka »Peko« izdeluje v glavnem Goodyear čevlje za gospode in dame, dalje Makay in štrpne čevlje, najfinišo damsko galanterijsko blago po najnovejših pariških in dunajskih vzorih. Predeluje se francosko, nemško in ameriško usnje. Usnje za podplate dobiva tvrdka deloma v inozemstvu, deloma v tuzemstvu.

Izdelke tvrdke renomira poleg njih trajnosti, solidnosti in izdelavi in nizkih cen tudi njihova finesa in najmodernejša oblika.

Najnovejša pariška modna smer se sedaj nagiblje zopet k okrogli obliki, dočim forsira Amerika še vedno ostro, špičasto obliko čevljev. Tvrdka »Peko« nudi najbogatejšo izbiro vseh modnih variant fasone in kombinacije usnja.

Kapaciteta tvornice znaša nad pol milijona parov letno, v tovarni ima stalen zaslužek 500 do 600 delavcev. Vsak dan more tvrdka producirati do 2000 parov čevljev. Tvornica je nameščena v impozantnem poslopiju s šestimi nadstropji v sredi bujnih vrtnih nasadov. Stroji so najmodernejših konstrukcij, z novimi razširitvami pa se obrat stalno povečuje. V zadnjem času je tehnično vodstvo reorganizirano in je v rokah renomiranih strokovnjakov.

Tvrdka »Peko« ima centralo v Ljubljani, Breg št. 20, v lastni hiši, (nekdanjem poslopiju baronov Čojcov), podružnice pa ima v Ljubljani, Aleksandrova cesta 1, v Zagrebu in v Beogradu.

Čprav naše elegantno občinstvo rado posega po inozemskih izdelkih, je znamka »Peko« zelo priljubljena. Tvrdka »Peko« je dokazala, da se more s trpežnostjo in kakovostjo produkcije doseči ono, kar ni vedno lahko, namreč: pridobiti domače obrtništvo za nakup produktov domače znamke.

Tvrdka »Peko« ima na velesajmu zelo okusno in estetično učinkujočo razstavo svojih izdelkov v paviljonu »Jc. Renomiranost in spretna, zelo učinkovita reklama sta ji pomagali, da je dosegla prav lepe kupčijske zaključke, zlasti z južnimi kraji države. Zaključki so se dosegli z interesi iz Beograda, Zagreba, Skoplja, Bjeline, Sarajeva, Osi-

jeka, Subotice, Leskovca ter iz Celja in Murske Sobote.

Vsem obiskovalcem velesajma toplo priporočamo, da si ogledajo res okusni oddelek te naše domače tvrdke.

TRIBUNA.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov v Ljubljani, Karlovska cesta 4, je razstavila tudi letos v paviljonu F 269—275 svoje proizvode, ki pričajo o napredku in solidnem delu podjetja. Razstavljene so najmodernejši otroški vozički, stolčki, vrtni stoli, dvokolesa, motorji, šivalni stroji, razni sestavni deli za stroje, dvokolesa in pnevmatika različne kakovosti. Tovarna razpošila svoje izdelke širom države ter je priznana najsolidnejša in najmodernejša te stroke. Ima popolnoma na novo preurejene oddelke za mehaniko, brusilnico, emajliranje z ognjem, pebakrenje, ponikljanje, tapeciranje in mizarstvo ter sprejema v popolno popravilo dvokolesa, otroške vozičke, šivalne stroje, kakor tudi druge v mehanično stroko spadajoče stroje. Opozarjamo sl. občinstvo in gg. trgovce, da ne zamude prilike ogledati si razstavljene izdelke po konkurenčnih cenah tega domačega zavoda.

Grozni sok (brezalkoholno vino) se dobi v paviljonu »Brezalkoholne Produkcije« na velesajmu (nasproti sredine paviljona E). Kdor ne verjame, da se da vino ohraniti brez alkohola vse leto, naj se o tem prepriča. Toči se tudi v brezalkoholni gostilni na Rimske cesti, Pred Igriščem.

pisalni stroji so najboljši

Samoprodaja

Ivan Legat, Maribor

Vetrinjska ulica 30.

Telefon 434.

Oglejte si paviljon E 24, 26.

Ustanovljeno leta 1879. — Telefon štev. 553.

Ključavničarstvo

AVGUST MARTINČIČ, LJUBLJANA
Rimska cesta št. 14

prvo in edino podjetje za napravo jeklenih valčnih astorov v Sloveniji

priporoča napravo novih valčnih zastorov in popravo istih pokonkurenčnih cenah ter ima vse pripajoče blago stalno na skladišču

izdeluje in se priporoča za naročilo

solčnih plah, okrižij vsake vrste od priproste do najbogatejše izpeljave, škarjasta omrežja, železja za štedilnike, ventilacije raznih vrst, razna okovja, železna vrata in okna, okrogla železna slopnišča, predelnike iz železa in bakra itd.

Avtoveno varenje — Avtoveno rezanje

Stalna zaloga štedilnikov v priznani vestni in solidni izvršitvi!

K. razstavi „Slovenska žena“.

Dr. Fran Mohorčič:

JOSIPINA TURNOGRADSKA

Po smrti svojih skrbnih starišev pride reva v roke dveh varuhov. Trdi duša sta bila. Nista čutila za ubogo Vilco žalosti in bolečin. Vsi njuni občutki so se izlivali le v jednega, vse njune misli so se vračevale le k jedni, in ta je bila — denar, — čutomorni denar. Kaj je bila po njunih mislih duša človeška? Kaj je jedina človeška krepost, — srce in glava, — vse nič ni veljalo, kjer tega ni bilo. — »Saj si bogata«, to je jedina tolažba, katero žalostna Vilca sliši iz ust teh dveh denarnikov.

Skrivna pota večne previdnosti namerijo enkrat tužno Vilco na mladenčca, Vilka po imenu. Njegovo srce in glava sta bila enaka srečki in glavi krasne Vilice. Kmalo to oba spoznata, in vidita da sta njuni duši druga za drugo ustvarjeni, vidita, da drug brez drugega ne more več biti srečen. — Žalostno srce mlade deklice se zopet ogreje v ljubezni do tega mladenčca, zopet je odprto življenje, zopet je navdaja občutek, da še more srečna biti, z nepopisljivim veseljem. On čuti z njo bolečine, katere ji je storila usoda-neusmiljenka; on vpliva z milimi glaski tolažbo v njeno tužno srce; on jo zopet oživi. Le drug za drugega živita, in le v večnem zedinjenju

upata uživati svojo največjo srečo. Vilko je bil popolnoma vreden ljubezni lepe Vilice. Bil je take lepote, da tačas mati Kranja skoro ni imela lepšega sinka. Njegovo zlahtno srce je re rane marsikaterega ubogega Ljubljanečana zastoj ohladilo in na njegovo bistro glavo je delo prvo državno vseučilišče znamenje visoke učenosti. Ali nedostajalo mu je nekaj, kar je lepa Vilica obilno imela, nedostajalo mu je bogastva, — te zvezde, ktera je imela za njeno zlatoželjna varha jedino svetlobo. Vilko to dobro ve. Ali neizrekljiva ljubezen do Vilice mu vendar da srčnost, da gre k varhomu, ter ju prosi, naj mu privoli ta navezati svoje življenje na življenje ljubljene Vilice, naj mu jo dasta za ženko.

Strahno se mu srce topi tuge, ko mu smeja odgovoriti, da on ni mož za Vilco, da je Vilica bogata in da jo torej more svojo imenovati le bogatec. Zastoj so gorke prošnje ubogega Vilka. Zastoj jima pravi s solznim očesom, da je zguba prelube Vilice njegova strašna poguba. Njuno srce je ledeno. Ne ogreje ga več vroča prošnja ljubezni gorečega mladenčca. Mrzla ostaneta — popolnoma mrzla, in to čutomorno Vilkoovo srce smrtno stiska. Potok grenkih solzi, ki se mu vlije iz oči, Vilici natanko pove odgovor njenih kamnitih varuhov. Raztrgani sta njuni sreči. Grenka tuga kraljuje v njih. Kmalo se nesrečni Vilici spremeni zarja okroglih licev v beli snežek. Ne jasni več solnce veselja nje-

nega obliča. Le temni oblaki strašne tuge se vidiijo na njenem bledem čelu. Zmiraj tužnejša postaja sirotka. Pekoča rana ljubezni gorečega srca spijeda njeno mlado življenje.

Ali trda kot mrtva skala ostaneta njena varuha. Ne gane ju strašno trpljenje nesrečne Vilice, temveč enoglasno zaupijeta: »Proč, proč od zapeljivega Vilka z njo, potem bo že pozabila svoje nespametne sanjarije!«

Kmalu posluša Vilica šumenje mogočnega Save, katera umiva podnožje starega Kranja, gleda veličastje sivega Triglava, ki mogočno sega s svojo snegonosno glavo v oblake. Čisti gorenski zrak si prizadeva, da bi njena blede lica zopet postala rdeča. Ali nič je ne more zbuditi iz strašne morivne tuge. Žalostno se ji zdi šumenje valov. Tuga njenega srca jim odmeva. Njene bridke solzice se združijo z mrzlo vodo, da bi jih nesla njenemu milemu Vilku. Ni ga več gasila za gorečo rano njenega ubogega srca. V daljini le še hujske peče: Strašne muke trpi ubožica. Ne more ji njeno veliko bogastvo polajšati trpljenja le za jeden trenutek. Marveč ravno iz njega izvira njena neskončna nesreča.

Ko brezsrčna varuha vidita, da je vse prizadevanje, prestvariti srce nesrečne Vilice, zastoj; ko vidita njeno nežno telesce pod bremenom dušnih bolečin dan za dnevom bolj hirati, jo pokličeta zopet v starodavno Ljubljano. Veli liliji je podobna Vilica, ko

njene solzne oči zopet zagledajo Ljubljano. Žalostne misli, ostrim nožem enake, presunejo njeno srce, ko zopet stopi v mesto svoje nekdanje sreče, pa tudi nelzmerne nesreče. Zmiraj bolj pojema zibelček njenega življenja. Z angelsko potrpežljivostjo, v predčutju boljšega življenja čaka revica svojo ga odrešenja, — svoje prežgodnje smrti.

Nekega dne spreleti celo Ljubljano žalostni glas, da je krasna Vilica na smrtni postelji. Vsako čutilno srce jo obžaluje in preklinja slepoto njenih varuhov. Zda se šele se zbudi tudi zatrt vest njenih morilcev. Kakor silni grom, ki stresa zemeljski drob, s tako močjo zda doni njen glas: »Morilca sta, strašna morilec uboge nedolžne Vilice!« Ali prepozno vidita, da ju je mrzli denar tako daleč pripravil, da sta kriva nesreče tiste deklice, za katere srečo skrbeti je bila njuna sveta dolžnost, da sta kriva njene preradane smrti.

Ze je duša nesrečne Vilice na pol na smrtjem pravem domu, kar priletita njena morilec k njej v izbo in — ji privoli, da sme dati svojemu ljubemu Vilku roko v večno zavezo. Nežno se še enkrat rdijo njena blede lica. — Ali le za trenotek. Zopet so blede. Njene ustnice se odpro. Tiho in milo vzdihne: »Vilko, ah — moj Vilko!« — Zaprta — nema so — za zmiraj. — Dve biseriki zdaj priletite čez belobleda lica: — strašni slepoti vseh denarnikov sta bili preliti...

(Konec.)

Gospodarstvo.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v III. četrtletju 1926.

(Objava Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Hišna najmarina.

Za odmero hišne najmarine za leto 1927-28 v krajih, v katerih so hišni najmarini zavezana vsa poslopja, torej tudi poslopja, ki niso oddana v najem za leto 1927 v ostalih krajih, so hišni posestniki dolžni vložiti napovedi o donosu hišne najemščine pri pristojnem davčnem oblastvu do konca meseca avgusta t. l. Izpremembe, ki nastanejo glede višine hišne najemščine izza vložitve napovedi do konca l. 1926 se morajo davčnemu oblastvu sproti naznanjevati.

Hišni posestniki, katerih v najem dana poslopja nimajo več nego 7 stanovanjskih prostorov, so upravičeni ustno napovedati hišno najemnino pri županstvu, ki zbira take podatke v tabelarnih zapisnikih.

II. Posebna pridobitina.

Za vložitev napovedi za l. 1926 poteče zadnji rok dne 1. julija 1926. Podjetja, ki še nimajo odobrenih računskih zaključkov za preteklo poslovno dobo in torej napovedi še ne morejo predložiti, naj si takoj izposlujejo podaljšanje roka.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani plačevati davek po knjigi opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za II. četrtletje 1926 do 31. julija 1926 in hkratu predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost, ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene ter rednostnih glob.

IV. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. avgusta 1926 dospo v plačilo vsi direktni davki za III. četrtletje 1926. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjavati, če se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunavati poleg 8% zamudnih obresti še za opomin 1 paro od vsakega dinarja davčnega zaostanka. Ob istem roku zapade v plačilo tudi pavšalni davek na poslovni promet, ki se plačuje po višini prometa, opravljenega v letu 1925.

V. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi sezname, so dolžni pobrane zneske odpremiti in predložiti sezname do 14. vsakega meseca, delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi, pa tekom 14 dni po preteku vsakega četrtletja, to je do 14. julija 1926.

VI. Razgrnitev predpisanih izkazov in prizivni roki.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v II. četrtletju 1926, so predpisani izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca julija t. l., kolikor davčni zavezanci niso bili na izgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni.

Prizivni rok se pričinja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

Dospelost nekaterih perijodičnih taks. (Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

1. Od kuponov ali dividend kakor tu-

di od tantijem se plačuje 1% taksa v 15 dneh po odobritvi bilance (tarifna postavka 10., pripomba 5.).

2. Do dne 15. julija t. l. morajo delniške družbe predložiti davčnemu uradu seznamek otvorjenih ali tekočih računov v minulem polletju in plačati odpadajočo takso v kolikih, ki se prilepijo na seznamek (tarifna postavka 37.).

3. Od dopolnilne prenosne takse v letnem iznosu nad 500 Din je plačati drugi obrok od 1. do vstetega 15. julija t. l. Za zamudna plačila se poleg 8% obresti pobere še kazenski znesek v dvakratni izmeri nepoložene takse (tarifna postavka 12., pripomba 12.).

4. Točilno takso za pravico, da se točijo pijače, je plačati za II. polletje 1926 do 31. julija 1926. Za zamudna plačila se pobere kot kazni trikratni znesek redne takse (tarifna postavka 62.).

BORZE.

LJUBLJANSKA BORZA.

petek, dne 2. julija 1926.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 193, bl. 195, zaklj. 195. — Blago: Smrekove deske, I., II., III., monte, od 20—40 mm, od 16 cm naprej, fco vag. meja, 2 vag., den. 520, bl. 520, zaklj. 520; Smrekovi hlodi, I., II., od 4.50, 5, 5.50, 6 m dolžine od 25 cm naprej fco vag. nakl. post., 7 vag., den. 200, bl. 200, zaključek 200; korusa fco vag. nakl. post., 1 vag., den. 160, bl. 160, zaklj. 160.

Zagreb, dne 2. julija. Devize: Newyork ček 56.38—56.68, London izplačilo 275.05—276.25, ček 275.037—276.237, Pariz izplačilo 134.25 do 156.25, Praga ček 167.38—168.38, Curih ček 1094.517—1098.517, Berlin izplačilo 1347.5 do 1351.5, Milan izplačilo 200.01—201.21, Dunaj izplačilo 798.5—802.5, ček 798.4—802.4.

Curih, dne 2. julija. Beograd 9.14, Newyork 516.50, London 25.14, Pariz 13.85, Berlin 122.975, Dunaj 73.025, Praga 15.30, Milan 15.325, Bukarešta 2.465, Sofija 3.72, Budapešta 0.007230.

Mariborsko gledališče.

Sofoklejev »Kralj Ojdipus« na mariborskem odru.

Prvi izmed treh velikih S-jev: Sofoklej, Shakespeare, Strindberg, prvi monumentalni obelisk človeštva in prvi tolmač razmerja med božanstvom in človečanstvom, človek-velikan, ki je govoril neposredno z božanstvom in vsled tega občutil moč usode trpkosti in globokeje kot ostala dva, je govoril mariborskemu občinstvu raz oder prvič v soboto, dne 26. junija. Kot časovno (živel 495—405 pred Kr.) nam je tudi duševno najoddaljenejši. Končni dojam, ki ga je zapustilo njegovo delo »Kralj Ojdipus«, je bil sicer upravljen mogočen, kot ga lahko zapusti samo stvaritev neminljive vrednosti, a v končnem občutju je največ neugodja in groze, saj je »človeku in pol« kot je ali vsaj hoče biti človek naše dobe, ki je vzgojen v zavesti, da je zanj in za njegovo življenje njegova volja odločujoča, nepojmljiva in neznosna misel, da je od pamtiveka odločena usoda človekova močnejša ko vsa njegova volja, vse njegovo hotenje. Tako je šlo občinstvo iz gledališča vase zaprto in zgroženo nad temno mislijo, da se usoda ne da popraviti, da je ničev vse boljše stremljenje, jalova vsa etika.

Kljub temu je pa publika pravilno ocenila monumentalno delo in trud, ki so ga imeli z njegovo vprizoritvijo pri skromnih mariborskih razmerah. Spočetka je rodil nekoliko nerazumevanja nastop zborov, a kmalu se je občinstvo tudi

v to vživelo. Sicer pa tudi to nerazumevanje ni preveč škodilo, saj se pri Sofokleju že zmanjša pomen zborov, zbori ne posegajo več odločujoče v potek dejanja kot pri prvem velikem grškem tragedu Aishylu, v Sofoklejevih plemenitih tragedijah zbori dejanje samo spremljajo, tolmačijo čustvovanja in povzemajo opazovaje jedro. Bil bi zanimiv poizkus in mogoče bi bil učinek cele igre neprimerno večji, ako bi poskusili pri naši uprizoritvi peti vsaj samo zbor, saj je »Kralj Ojdipus« zainteresiral v novejšem času celo vrsto skladateljev moderne, kot Stanforda, Mussorgskega, Schillingsa in bi bila n. pr. Bellermannova v grškem duhu izvršena uglasbitev zborov, melodramov in solotočkov tudi pri nas izvedljiva.

Vprizoritev je prav skrbno pripravil ravnatelj Bratina. Njegova režija je bila na zunaj primerna in uglajena, na znotraj pa z umevanjem in ljubeznijo izdelana, tako, da ji ni očitati drugega kot preveliko popustljivost napram nekaterim igralcem, ki vsled lastnega nerazumevanja niso pravilno presodili in izdelali svojih tipov. Naslovno vlogo je rešil Bratina poleg svoje težke režiserske naloge s finim umevanjem in prepričevalno življensko silo, s ponosito samozvestjo v prologu in v prvih dveh, z jasno nakaženim črvom dvoma v tretjem, z globoko, prepričevalno, nikdar afektirano boljo v četrtm dejanju. Bukšekova je podala lepo, izrazito, resnično Jokasto, posebno dovršeno je zmagovala prizor, ko izve za strašno resnico in gre v prostovoljno smrt. Da je zadnje dejanje najboljše uspešno, ni baš najmanjša zasluga Pirnatova, ki je podal svojo šaržo izredno plastično in ostro izdelano. Ti trije so igrali s klasično umerjeno realistikom. Vsi ostali igralci so pa uhajali na vse strani, v vse stile. Posebnost Harastovič in Gromkar nista mogla prehoditi pot iz operete in salonske komedije v starogrški klasični svet. Najbolj resničen je bil še Zelenikov Kreon.

M. S.

Sport.

Teniški turnir v Wimbledonu. Ze več let zaporedoma so prišli v zadnjo rundo pri moškem singlu samo Francozi. Letos pa si je priboril mladi Amerikanec Kinsey v 5 setih 6:4, 4:6, 6:3, 3:6, 3:7 vstop v finale proti Brounnonu. Tik za tem matchem je sledila nič manj napeta igra Borotra-Cochet. Zmagal je Borotra 2:6, 7:5, 2:6, 6:3, 7:5. V finale se bodeta tedaj merila najženjajnejši in najtemperamentnejši igralci starega sveta in najbolj metodni in najdrznejši Amerikanec, ki vrhu tega še z matematično natančnostjo preračuni vsak udarec; radi te zadnje lastnosti so mu nadelili tudi priimek »profesor«.

Kar se pa tiče priglasihih igralcev, ima vodstvo turnirja večne sitnosti z njimi. Ni namreč skoraj dneva, da ne bi katera obolela. Willsova je bila bolna še pred turnirjem, Lenglen pada iz ene bolezni v drugo, Ryanova tudi ni povsem zdrava, seniorita d'Alvarez je imela tudi že svojo migreno in tudi mlle Vlasto toži, da jo zdaj tu, zdaj tam boli. O te ženske!

Wimbledonski tenis-turnir. Kot senzacijo beležimo poraz francoske svetovne igralkice Suzanne Lenglen. Podlegla sicer ni v singler, ampak v paru s svojo partnerico mlle. Vlasto, toda že ta poraz je vplival na samoljubno in zmage navajeno mojstrico tako zelo, da je obolela in izstopila od nadaljnjega tekmovalja. Potek te velezanimive igre, izvojevanje od francoskega para Lenglen-Vlasto proti ameriškemu paru mis Ryan in mis Brown, je bil sledeči: prvi set sta dobili Francozinji 6 : 3, v drugem setu pa sta si priborili Amerikanki vodstvo s 4 : 1. Francozinji sta si zopet opomogli in dosegli 5 : 4.

Toda Amerikanki nista odnehali in zopet prevzeli vodstvo s 6 : 5. Sedaj je Lenglenova napela vse sile in z briljantno igro, krepko podpirana od svoje soigralke, dosegla stanje 7 : 6. Amerikanki pa se še vedno nista udali in posebno miss Ryan je pokazala naravnost sijajno igro: ob navdušenem ploskanju publike sta dosegli 9 : 7. Naslednji set ni pokazal nikakega stopnjevanja igre; Suzana je postala nervozna, igrala je slabo in Amerikanki sta dosegli s 6 : 2 krasno zmago, ki jo je publika navdušeno pozdravila.

Ob kolosalni udeležbi gledalcev je nato igral vojvoda yorski s svojim partnerjem komanderjem Louis Greig proti angleškima tenis-veteranom Gore in Barrett, ki štejeta skupno 110 let; toda kljub svoji starosti sta rutinirana igralca gladko zmagala 6 : 1, 6 : 3, 6 : 2.

V moškem singlu je zmagal Francoz Borotra Čeha Kozeluh 6 : 4, 4 : 6, 9 : 7, 6 : 1. Kmalu nato pa je Kozeluh pokazal svojo veliko tehniko v boju z Angležem Austinom, ki ga smatrajo Angleži za svojega najboljšega igralca: porazil ga je gladko 2 : 6, 6 : 0, 6 : 1, 6 : 3.

POVODNI V NAŠI DRŽAVI.

V nekaterih krajih na jugu trajajo naveli dalje. Sava, Drava in Donava še vedno naraščajo. Pri Beogradu je narasla Sava na 518 cm nad normalom. Več železniških zvez, n. pr. proga Niš—Piro, je prekinjenih. V Velesu je odnesla voda »Nemški most« ter poplavlila med drugim nad 40 trgovin. Veliko število trgovcev je prišlo ob vse imetje. V okolici Bitolja je odnesla voda vse mostove.

V Osijeku se je razrušilo pet hiš. V eni so se nahajali v trenutku, ko se je zrušil eden od zidov, 4 otroci, ki pa so ostali vsi nepoškodovani.

V vseh ogroženih krajih se vrše rešila dela noč in dan. Ljudje radi pomagajo, vendar pa se je prispel tudi slučaj, da se je v Kopačevem zoperstavil en kmet pozivu na delo z revolverjem v roki.

Po seji ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo poleg drugega tudi o poplavih, je izjavil poljedelski minister v razgovoru z nekim reporterjem med drugim sledeče:

»Celokupno število delavcev, ki so zaposleni pri delih za zasiguranje nasipov v ogroženih krajih znaša 12.000. Odredil sem, da se podajo vsi načelniki mojega ministristva osebno v vasi okrog Opatina in v Novo selo v Bački. Dal sem jim vse potrebne instrukcije ter jim naročil, da naj se, če jim ne zadostuje 10.000 voz, ki so jim na razpolago, sporazumejo z vojniškimi komandanti ter pojačijo število delavcev z vojaki. Po došlih informacijah nalivi ponehujejo ter je upati, da je najkritičnejši čas že za nami. Kljub temu se dela radi večje sigurnosti neprestano. Podam se osebno v ogrožene kraje, da dam ustmeno potrebne instrukcije na licu mesta. Storjeni so koraki, da dobe kraji, ki so najhuje prizadeti podpore.«

Iz Zagreba poročajo, da je radi poplave do nadaljnjega ustavljen ves železniški promet med Apatinom in Apatinom fabriko ter med Kovinom in Smederevom. Ustavljeno je dalje vsako prevezanje blaga, kakor tudi reekspedicija na postajo Beograd—klavnicna. V poplavljenih krajih v Bački se vrši železniški promet na pomožnih progah, ki še niso poplavljene.

Pri Apatinu je podrla voda nasip ter poplavlila 5000 juter pšeničnega polja. Del Novega Sada, v katerem se nahaja oficirski kazino, je pod vodo.

Jack London:

114

Morski vrag.

Umaknil sem se bil pred njim, malone plakajoč ker nisem bil zmožen, da bi ga ustrelil, vendar ne tako neumen, da bi postavil puško na tla. Obupno sem si želel, da bi sovražno nastopil proti meni, da bi me skušal udariti ali dušiti; samo v tem slučaju bi se bil ojunail in ga ustrelil.

»To je otok Endevour,« sem dejal.

»Nikoli nisem slišal tega imena,« mi je prestregel besedo.

»Tako mu vsaj mi pravimo,« sem popravil.

»Mi?« je vprašal. »Kdo je to?«

»Gospica Brewster in jaz. Ladija pa leži z rilmcem na obali, kakor lahko sami vidite.«

»Morski psi so tukaj,« je rekel. »Zbudili so me s svojim tulenjem, sicer bi še spal. Slišal sem jih, ko sem v minuli noči tu noter zapeljal ladijo. Opozarjali so me, da sem se nahajal na odvetnem obrežju. Zbirališče morskih psov je tukaj. Dolga leta sem iskal nekaj takega. Po zasluzi svojega brata sem zadel na bogastvo. Pravcata zakladnica to. Kakšna je zemljepisna lega otoka?«

»Nimam niti najmanjšega pojma,« sem dejal. »Vi pa morate prav približno vedeti. Kje ste bili ob zadnjem opazovanju?«

Nedojmljivo se je nasmehnil, vendar mi ni dal odgovora.

»No, kje pa je vaše moštvo?« sem vprašal. »Kako to, da ste sami?«

Bil sem pripravljen, da se izogne mojemu vprašanju, in sem se začudil, ko je hitro odgovoril:

Brat me je zasačil tekom osemindeset ur; ne po moji krivdi. Po noči je prišel na ladijo, ko je bila samo straža na krovu. Lovci so mi pokazali hrbet. Dal jim je več plače. Slišal sem, kako jim je ponujal. Vpricho mene. Mornarji so kajpada tudi šli. To je bilo pričakovati. Vse moštvo je odšlo z ladije in tako sem sam ostal na ladiji. Brat mi jo je tako zagodel; no, sicer pa je vse ostalo pri domačih.«

»Kako pa ste izgubili jambore?« sem vprašal.

»Pojdi in poglej vrvi,« je dejal in pokazal tja, kjer bi morale biti osrednje vrvi.

»Z nožem so prerezane,« sem vzkliknil.

»Ne popolnoma,« se je zasmejal. »Vse lepše so naredili. Pogledaj še enkrat.«

Pogledal sem. Vrvi so bile prerezane, vendar ne docela; pustili so še nekaj vlaken, ki so držale nekoliko, dokler jih ne bi kaka večja moč docela pretrgala.

»Kuhar je to naredil,« se je zopet zasmejal. »Dobro vem, dasi ga nisem zalotil pri tem. Sedaj sva tako nekako bot.«

»To je dobro za Mugridga,« sem vzkliknil.

»Resnica, to misel sem imel tudi jaz, ko je vse zletelo raz krov.«

»Kaj pa ste vi delali, ko se je vse to godilo?« sem vprašal.

»Kar sem mogel, si lahko prepričan, dasi v takih okoliščinah ni bilo dosti.«

Obrnil sem se, da bi pregledal Mugridgovo delo.

»Dobro bo, če sedem na solnce,« sem slišal govoriti Larsena.

V njegovem glasu je bila neka rahla sled telesne slabosti, a samo rahla sled; bilo je tako čudno, da sem hitro pogledal proti njemu. Roka mu je nervozno gibala preko obraza, kakor da bi si brisal pajčevina.

Zavzel sem se. Vse skupaj je bilo tako malo podobno Wolfu Larsenu, kakor sem ga bil jaz poznal.

»Ali vas še glava boli?« sem vprašal.

»Še vedno me muči,« je bil njegov odgovor. »Mislil, da me baš zopet bo.«

Zdrknil je iz sedečega položaja na krov in se ulegel. Nato se je obrnil na drugo stran; glava mu je počivala na dvoglavu (mišica) zgornje lakti, podlaket pa mu je zakrivala oči pred solncem.

»Sedaj imaš ugodno priliko, Klada,« je rekel.

»Ne razumem vas,« sem lagal, kajti dobro sem ga razumel.

»Ej, nič,« je tiho pristavil, kakor da bi se mu drevalo; »samo da me sedaj imate, kjer me potrebujete.«

»Ne, nimam,« sem odvrnil, »zakaj rad bi, da bi bili nekoliko tisoč milj odtod.«

(Dalje prth.)

TRI

Kaj se prištedi z uporabo

1. Prištedi se milo, kajti večji del umazanosti razkroji
2. Prištedi se delo in čas. N iver potrebnost, si kvariti prstov, da se dobi čisto perilo, kajti mencejanje perila je odveč.
3. Prištedi se tudi na trpežnosti perila, kajti ne vsebuje klor ali drugih razjedajočih snovi, temveč je produkt nafte.

BELI, pa ne razjeda!

TVORNIČE
ZLATOROG
MARIBOR

Elektrotehnične tvornice

delniške družbe

prej ŠKODOVI ZAVODI v Plzinju

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

Ljubljana, Šelenburgova ul. 7. Telef. 966
Inženirske pisarne v Beogradu in Zagrebu

PROIZVAJAJO: Vse vrste električnih strojev in aparatov, posebno cenene, solidne in ekonomične elektromotorje.

GRADE: Kompletne električne centrale vseh vrst, električne železnice in tramvaje, omrežja, linije visoke napetosti itd.

Poset inženirja brezplačno na razpolago.

Velika zaloga šivalnih, pletilnih in pisalnih strojev. — Kolesa: Dürkopp, Styria, Waffenrad (Orožno kolo).

IVAN JAX IN SIN, Ljubljana, Gosposvetska c. 2

ANT. KRISPER

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 26.

Tovarna raznovrstnih čevljev, za otroke, deklice, dečke, ženske, moške, navadne in fine kvalitete. Za delavce posebno močno izdelane. Komode (papuče) in dokolenice po brezkonkurenčni ceni.

ODDELEK ZA GALANTERIJSKO BLAGO NA DEBELO. OTROŠKI VOZIČKI LASTNEGA IZDELKA. - EKSPORT ZOBOTREBCEV, ADJUSTIRANIH IN V ZABOJH.

POSETNIKE Ljublj. velesejma opozarjam da si naj ogledajo v lastnem paviljonu veliko in bogato zalogo aluminijaste, emajlirane modre, ružave, sive in modre ter železne posode, dalje vse vrste orodja, okovja, strojev, jedilnega orodja in vsega v železninsko stroko spadajočega blaga pri trdki

STANKO FLORJANČIČ

trgovina z železnino v Ljubljani Sv. Petra cesta šte. 35.

Lastni paviljon!

Lastni paviljon!

Mali oglasi

Za vsako besedo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Din 1.—.

Asistenta-zobozdravnika

sprejme zobozdravnik v juljski krajini. Ponudbe na upravnštvo lista pod »Asistent-zobozdravnika«.

Mizarska delavnica

Franc Planinšek, Maribor, Mlinska ulica 11, izdeluje najfinejše in prosto pohištvo po zmernih cenah.

Gospodična

katera je absolvirala trgovsko šolo ter ima tudi nekaj pisarniške prakse išče mesto praktikantke. Ponudbe na upravo lista pod »Praktikantinja«.

Dva orožnika

Slovenca v enem večjem mestu Makedonije, prvi 30, drugi 28 let star, išče ta dve gospodični poštenega življenja in lepe zunanosti, v starosti 22 do 26 let, v svrhu korespondence in poznejše ženitve. Dopise poslati na upravo lista pod šifro »Sparavček in Zapravljiveček«. Diskrecija zadržana.

Modroce

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zložljive postelje, otomane dekorativne patent divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik

Ljubljana, Krekov trg 7.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dabi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri Karel Prelogu, Ljubljana, Gospodarska ul. 3. — Stari trg 12.

Oglejte si na velesejmu paviljon I., prostor 573—579 razstavljeno moško in dečko konfekcijo največje konfekcijske trdnice

FRAN DERENDA & CIE, LJUBLJANA

Za časa velesejma se dobe vsa oblačila po tovarniških cenah v detajlni trgovini na Erjavčevi cesti šte. 2.

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d.

Lastna knjigovoznica.

Sprejemem

v inštrukcijo dijaka nižjih šol proti nizkemu honorarju ali proti dnevni hrani Uspeh zadržan! Interesente prosim, da puste svoj naslov v upravi »Narodnega Dnevnika« pod šifro »Instrukcija«.

Absolvent

trg. tečaja

išče službe kot praktikant pri kakem večjem podjetju. — Ponudbe prositi na upravo lista pod »Marljive«.

Stanovanje

ostoječe iz kuhinje in sobe išče mirna stranka brez otrok. Ponudbe na upravo lista »Stanovanje«.

Celulozni les

mehka drva, plača najbolje Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

Poletna stanovanja

z opremo se dobe v graščini v Višnji gori. Okoli gradu in v gozdu mirno in prijazno sprehajališče. Vpraša se pri oskrbništvu.

PREMOG - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Naročajte
»Narod. Dnevnik«.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo težaških in zidarskih del

za zgradbo nove stanovanjske hiše na Ahacjevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobe od sobote 26. junija t. l. naprej med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Lingarjeva ulica šte. 1.

Ponudbe bodo vložili najkasneje do

10. julija t. l. do 11. ure dopoldan

pri imenovanem uradu.

Ljubljana, dne 23. junija 1926.

Carina na obutev

znaša že sedaj povprečno 50 odstotkov. -- Predlog je stavljen, da se še poviša.

To bo povzročilo povišanje cen obutvi. -- Podjetja, ki čakajo

na to povišanje carine, bodo brez truda zaslužila

vsled svojih zalog.

Ne pripadamo podjetjem,

katera izkoriščajo ljudsko bedo. Njim ne gre za blagostanje svojih odjemalcev.

Da omogočimo vsakomur

nakup dobre obutve, prodajamo od danes poletno zalogo po znižanih cenah.

Naš odjemalec naš gospodar

Anta

Krasno izbiro raznovrstnega pohištva

nudi Vam po izredno zmernih cenah velezaloga pohištva, tapet-
niških izdelkov, žime in morske trave, trdka

PETER KOBAL (KRANJ)
podružnica LJUBLJANA, Kolizej

(Zanesljivim plačnikom tudi na obroke.)

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletilni stroj
DUBIED

Blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brez-
plačen, ugodni plačilni pogoji - Tudi
na obroke. - Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

KLOBUKE, čevlje, perilo, sandale, DEŽNE
PLAŠČE I. t. d.,

kupite najugodnejše pri

Jakob ah - Maribor

samo Glavni trg 2.

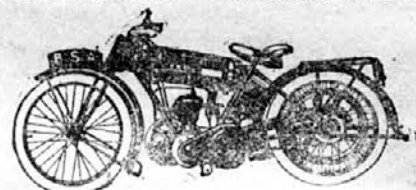
Koncert

se vrši za časa velesojma v restavraciji
„Pod Skalco“, Mestni trg 11.
Igra prvovrstna godba od 20 do 1 ure zv.
Vabijo se tudi obiskovalci velesojma.
Dobra pijača in jedila na razpolago.
Se priporoča za obilen obisk

restavratel **JOS. URAN.**

B. S. A. MOTOCIKLI

in prikoite najnovejši modeli 1926. po znižanih cenah dospeli.
Na ogled in poskušajo pri JUGO AUTO, d. z o. z., Ljubljana.
Dunejska c. 36. Telefon 256. - Ceniki na zahtevo brezplačno.

je najboljša
in najcenejša.

Barvne trakove, ogljeni poviščeni kopirni papir,
hektlografični zavilki in druge potrebščine pri

LUD. BARAGA,

Selenburgova ulica št. 6/I.
Telefon št. 980.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN po naj-
ugodnejšem obrestovanju. — ČEKOVNI PROMET,
NAKAZILA. — INKASO.

... Račun poštna hranilnica št. 14.257. — Brzjavke „KMETSKIDOM“ ...

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI

Tavčarjeva (Sodna) ul. 1, prtljiče

POSOJILA NA VKNJIŽBO, proti poročtvu, zastavi
premišnin in vrednostnih papirjev. — KREDITI v
tekočem računu. — ESKONT MENIC.

... BLAGAJNIŠKE URE: od 8.—12 1/2 dopoldne in od 3.—4 1/2 popoldne. ...